Leto LXXI, št. 186 a — Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini — Cena L 0.80

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004
Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31·50 lir.
Ček. rač.: Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate
Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglase: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

SLOVENEC

AVGUST - 1943
17
TOREK

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Živahni letalski nastopi

Pristanišče v Bizerti je bilo bombardirano
Včeraj je bilo sestreljenih skupno 16 nasprotnih letal, potopljena pa ena križarka, dva parnika, en parnik pa je eksplodiral

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo št. 1178:

Italijansko-nemške čete so oprte na Peloritansko gorovje tudi včeraj ovirale z zavlačevalnimi manevri napredovanje nasprotnikovih sil. V območju Messinske ožine so lovski oddelki četrte jate in 21. skupine prestregli razne sovražnikove skupine. Med ponovnimi trdimi srečanji so naši hrabri letalci zrušili pet letal vrste »Spitfire« in tri vrste »Curtis«.

V drznih nastopih proti konvojem na zapadnem Sredozemlju so naša torpedna letala potopila dva parnika skupne nosilnosti 12.000 ton, medtem ko je neki trgovski parnik srednje tonaže, ki ga je dosegel naš torpedo, eksplodiral.

V vodah Sicilije so nemška bojna letala težko poškodovala dva prevozna parnika skupne nosilnosti 9000 ton.

Italijanska letala so odvrgla številne bombe na pristaniške naprave v Bizerti. Tri naša letala se niso vrnila na oporišča.

Včeraj ob zori so naši torpedni čolni pod poveljstvom kapitana Francesca Bimbelija iz Livorna drzno napadli nasprotnikovo skupino pri Capu Spartiventu v Calabriji. Potopili so eno lahko križarko.

Na Viterbi, Novarro in nocoj ponovno na Milano so bili izvršeni napadi. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 4 letala v Viterbu in 3 v Milanu, kjer je povzročena težka škoda. Nek drug bombnik je padel uničen pri Cagliariju. Zadeli so ga streli obrambnih topov.

*

Torpedna letala, ki so potopila tri parnike, o katerih govori današnje poročilo, so vodili: kapitan Cimicchi Giuseppe iz Orvieta, poročnik Terci Vecio iz Aulle (Apuania), podporočnik Bernocchi Carlo iz Perugie, motorno torpedovko, ki je potopila v kalabrijskih vodah sovražno križarko, je vodil podporočnik bojne ladje Chialdone Antonio iz Riminija.

*

Pri napadu na Novaro, omenjenem v današnjem vojnem poročilu, je bilo doslej najdenih 14 mrtvih in 10 ranjenih.

*

Rim, 16. avg. as. Do nastopa naših motornih torpedovk pod poveljstvom poročnika bojne ladje Mimbellija, omenjenem v današnjem vojnem poročilu, je prišlo po dolgi noči preže v vodah med Sicilijo in Kalabrijo. Po prvem jutranjem svitu so naše skupine zagledale skupino angleških križark. Ne oziraje se na sovražni ogenj so se smelo podale v napad in spustile svoja torpeda. Motorna torpedovka pod poveljstvom podporočnika Scialdoneja, na kateri se je nahajal tudi kapitan bojne ladje Mimbelli, je zadela eno križarko, na kateri je takoj nastala eksplozija, nato pa se je nagnila in prenehala streljati. Torpedovke so nato s strojnicami streljale na druge sovražne ladje, katere so prišle križarki na pomoč, nato pa so se nepoškodovane vrnile v oporišče. Naslednje jutro so naša letala zapazila splav z brodolomci na mestu, kjer je bila križarka potopljena. Kapitan bojne ladje Francesco Mimbelli je bil že odlikovan z zlato kolajno za vojaške zasluge, ker je potopil angleško križarko vrste »Kent« na Kreti in je bil zaradi vojnih zaslug napredovan ter je dobil še druga italijanska in nemška odlikovanja za vojne zasluge. Podporočnik bojne ladje Scialdone je veteran te vojne in se je posebno odlikoval na neki lažji ladji v tuniških vodah.

Nov divjaški napad na Milano

Milan, 16. avgusta. as. Angleško letalstvo je še enkrat poneslo razdejanje na Milan ter se z divjaškim in neusmiljenim besom zaganjalo zlasti v pomembne umetnine, spomenike, palače in civilne stanovanjske hiše. Ni prizaneslo niti človekoljubnim in dobrodelnim ustanovam ter zavodom, kakor na primer zavodu za ponovno vzgojo tistih, ki jih je prizadela vojna na trgu Giovanni delle Bande nere.

Napad, ki je posebno poškodoval jugozahodni del mesta, je imel ne vojaške, temveč docela ustrahovalne cilje kakor vedno, ker je premišljeno hotel zadeti vse prebivalstvo v njegovem imetju in v njegovih najglobljih in najdražjih čustvih.

Nasprotnikovi letalci so posejali svoj morilski tovor, tako da so leteli od skrajnih meja predelov: Porta Ticinese, Porta Genova, Porta Magenta in Sempione proti središču mesta, tako da sta desno krilo kraljeve palače ter velika palača južnega stebrišča na stolniškem trgu postali plen ognja, hudo pa so bile zadete tudi številne ceste v središču mesta.

V ospredju slike o tem zločinskem in strahotnem uničevalnem delu kaže, da so bile bolj ali manj zadete: znamenita bazilika sv. Ambroža, cerkev sv. Sebastiana, grad Sforzov, kjer je sedež starodavnih umetniških zbirk, občinski muzeji, poslopje državnega arhiva, poboljševalnica, katoliško vseučilišče Srca Jezusovega, oratorijska cerkev lurške Marije, poslopje občinskega prehranjevalnega urada, zavod sester Presvetega Srca, cerkev sv. Satira, ki jo je zidal Bramante, palača Lanzone Visconti iz 14. stoletja, plemiške palače na Corso Magenta, gledališči Dal Verme in Eden. To je bežen in splošen pregled v prvih urah brž po napadu, a že dovolj priča o tem, kolikšna je nepopravljiva škoda, ki je bila še enkrat s prekrutimi ranami prizadeta milanskemu mestu.

Posveti v Quebecku

Poročevalci švicarskih listov iz Londona še vedno pišejo o Stalinovi odsotnosti v Quebecku, odsotnosti, ki je ni zakrivil ruski diktator, ampak zavezniki, ki ga niso povabili. Kot je znano, so v Moskvi tem bolj razburjeni, ker smatrajo, da hočejo zavezniki govoriti o stvareh, katerih Stalin ne sme slišati. Take piše »Gazette de Lausanne«: Ves teden je bila odsotnost Rusov pri pogovorih Churchill-Roosevelt predmet političnih razprav v Anglji in Ameriki. Ni čuda, da je znano poročilo agencije »Tass«, da Sovjetska Zveza ni bila povabljena na sestanek v Quebeck, dala priložnost za razne domneve. Roosevelt je na zadnji konferenci govoril, da so zahodne sile storile vse za dosego ruske udeležbe, toda Sovjeti so jo odklonili. Če bi se Stalin hotel udeležiti razgovorov, bi bil sprejet z odprtimi rokami. Številni ameriški tolmači so celo napadli Moskvo in jo obtoževali, da dela vse na lastno roko in se ne briga za zaveznike. »Tassova« izjava naj bi bila odgovor na te očitke.

»National Zeitung« piše, da je Tassovo« poročilo glede sovjetske odsotnosti v Quebecku zelo neugodno odjeknilo. Dobro poučeni krogi pa smatrajo, da se odnošaji med Anglosasi in Sovjetsko Rusijo niso poslabšali. Dobro poučeni londonski krogi smatrajo glasove o separatnem miru med Rusijo in Nemčijo za plod sovražnikove propagande. Če bo konferenca v Quebecku potrdila zahteve po brezpogojni kapitulaciji, bodo zahtevali od vsake bodoče nemške vlade in zlasti od armade priznanje poraza, in prav tako tudi od drugih sovražnih držav. Konferenca bo verjetno dolga in bo treba dolgo čakati na uradno poročilo. (»I Piccolo«).

Lisbona, 16. avg. as. Po poročilih iz Quebeca je glavni cilj posvetov med Churchillom in Rooseveltom ta, da bi spravila v sklad vojno vodstvo Angležev in Amerikancev z vojnim vodstvom Rusov. V pretres bodo vzeli tudi sovjetsko zahtevo po odprtju drugega bojišča. Čeprav se Stalin ne udeležuje tega sestanka, vendar se zdi, da se Anglosasi na vso moč trudijo, da bi odstranili spor z boljševiško Rusijo.

Buenos Aires, 16. avgusta as: Iz Quebecka poročajo, da sta bila angleški ministrski predsednik Churchill in njegova hčerka gosta predsednika Roosevelta v Hilde Parku. Nato bo prišel Roosevelt k Churchillu v Quebeck. Politični krogi Bele hiše zatrjujejo, da sta Churchill in Roosevelt že sprejela več važnih sklepov. Govori se, da je Churchill že prišel nazaj v Quebeck z glavnimi osnutki načrtov, ki naj jih potrobneje določijo vojaški veščaki in ki bodo odobreni, ko bo Roosevelt prišel v Quebeck.

Delno ameriško priznanje

Lisbona, 16. avgusta as: Včeraj je bilo v Washingtonu objavljeno poročilo o izgubi nekaterih severnoameriških ladij. Severnoameriška podmornica »Pickerel« se ni vrnila in jo je smatrati za izgubljeno. V Sredozemlju so bile v bojih proti sovražniku zgubljene naslednje ladje: rušilec »PC 498«, potopljen 4. junija, »Regwing« — ladja za podporo podmornic, potopljena 22. junija; polagalec min »Sentinel« potopljen 2. julija pri izkrcanju na Siciliji; rušilec »Madox« potopljen od letala 20. julija na sicilski obali. V Atlantiku je bila potopljena topničarka »Plymouth« 5. avgusta blizu severne Karoline. Podmornica »Pickerel« je pripadala šestim edinicam vrste »Perch«, ki izpodrinejo 1998 ton. »Madox« je imel 1100 ton in je razvijal hitrost 34 vozlov.

Vročina na Portugalskem

Lisbona, 16. avgusta as: Vročinski val je zajel Portugalsko. V nekaterih krajih je toplomer kazal 42 stopinj v senci.

Danski otok izginil

Kopenhagen, 16. avg. as. Nenadoma je zginil majhen danski otok Burro v ožini Grandebert. To je odkril neki član danskega zemljepisnega instituta, ki je hotel otok znova premeriti. Otok je bil zaznamovan na vseh zemljevidih in je imel mnogo čeri, nevarnih za ladje.

Carigrad, 16. avg. as. Na pobudo sovjetskih oblasti je bila v Telavi organizirana rusko-judovska razstava z naslovom »Sovjetska Rusija in izraelsko ljudstvo v vojni«. Razstava ima predvsem sovjetsko propagandno gradivo o gospodarsko-socialnem delovanju kolhozov ter o kulturnem komunističnem delovanju. Komunistične organizacije v Palestini so izrabile to razstavo v svojo propagando.

Siloviti boji pri Vjazmi, Bjeliju in Ladoškem jezeru

Globok nemški vdor v sovjetski bok pri Bjelgorodu - Blizu Gibraltarja sta bila potopljena dva sovražna rušilca in za 170.000 ton ladjevja

Hitlerjev glavni stan, 16. avg. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Oddelek nemških torpednih letal, ki mu poveljuje major Klümper, je 13. avgusta zvečer nepričakovano napadel velik ladijski sprevod, ki je plul po Sredozemskem morju vzhodno od Gibraltarja. Pri napadu, ki je bil izveden s skrajno odločnostjo, so nemške posadke namerile svoja torpeda na 32 nasprotnikovih ladij. Takoj sta se potopila 2 rušilca ter 4 veliki in do vrha naloženi parniki, med njimi 1 petrolejska ladja. Drugih 8 trgovskih ladij je bilo zadetih in so se ustavile z ognjem na krovu. Ker je legla noč in ker je topništvo silovito streljalo, ni bilo mogoče takoj dognati, kaj je z drugimi torpediranimi ladjami. Vsekakor pa so ogledniki ugotovili, da se je na mestu potopilo vsaj za 170.000 ton nasprotnikovega konvoja ali pa bilo tako poškodovanega, da je treba računati na izgubo teh ladij. 7 nemških letal se ni vrnilo v oporišče.

Hitlerjev glavni stan, 16. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Kubanjskem mostišču in ob srednjem Doncu so se ponesrečili krajevni sovražni sunki.

V odseku pri Bjelgorodu so bili Sovjeti, ki so napadali vedno znova v zaporednih valovih, v ogorčeni borbi iz bližine od nemških grenadirjev odbiti. Protinapadi, ki so jih izvedli oklepni oddelki vojske in SS, so prodrli globoko v bok sovražnih napadalnih skupin, izmed katerih jih je bilo več obkoljenih in uničenih.

Medtem ko je zapadno od Orla sovjetska napadalna sila popustila, so Sovjeti podvojili svoja prizadevanja, da bi s podporo oklepnih sil, protiletalskega topništva in močnih oddelkov topništva prodrli pri Vjazmi, Bjeliju in južno od Ladoškega jezera. Tudi tukaj so se vsi napadi ponesrečili ob odločnem odporu naših pehotnih in oklepnih divizij.

Povsod, kjer so Sovjeti napadali, so zopet utrpeli najtežje izgube moštva in gradiva. 193 sovjetskih oklepnih vozil je bilo sestreljenih. Oddelki bojnih in strmoglavnih letal so zlasti v srednjem odseku podpirali v težkih bojih se nahajajoče kopno vojsko z uspešnimi napadi proti sovražnim kolonam na pohodu in pripravljenim postojankam.

Medtem ko na južnem odseku sicilijanskega mostišča ni bilo bistvenega bojnega delovanja, se je ojačil sovražni pritisk v severnem odseku.

Neka nemška podmornica je potopila ob severni obali Sicilije v drznem napadu ameriško križarko tipa »Brooklin«, ki je bila močno zavarovana od rušilcev.

Pri prodorih sovražnih letalskih oddelkov nad zasedeno zapadno ozemlje so nemški lovci in protiletalsko topništvo v zadnjih 24 urah sestrelili 16 letal, pretežno težkih bombnikov. Nadaljnjih 5 sovražnih letal je bilo sestreljenih v letalskih bitkah nad Atlantikom.

Majhno število sovražnih motilnih letal je preteklo noč priletelo nad severno Nemčijo.

Mesto in pristanišče Portsmouth so preteklo noč ob svetlobi iz nizke višine napadla nemška bojna letala z velikim številom razdiralnih in zažigalnih bomb.

Berlin, 16. avg. as. Kakor je zvedela nemška uradna poročevalska agencija, je neko nemško podmorniško sredstvo v Sredozemlju potopilo sovražno podmornico.

Berlin, 16. avg. as. Mednarodna poročevalska agencija poroča iz vzhodnega bojišča, da so nemške čete v veliki menjajoči se bitki južno in južnovzhodno od Bjelgoroda tudi včeraj dosegle znaten obrambni uspeh proti množicam sovjetske pehote in tankov. Pri teh nadvse srditih bojih je padlo sedem nepoškodovanih sovražnih tankov v nemške roke. Njihove posadke so se — zelo značilno dejstvo — videč peklenski ogenj nemških protitankovskih topov raje predale z belo zastavico. Zelo majhne ozemeljske pridobitve brez vsakega vojaškega pomena so boljševiki zelo drago plačali. Na bojišču so pustili 107 tankov. Dočim so bili na odseku pri Orlu le skromnejši boji, so Sovjeti razširili svoj napad južnozahodno in zahodno od Vjazme do odseka Belji. Sovražnik je pri Vjazmi 55 krat zaman napadel nemške postojanke. Tudi pri Belju noben napad ni bil kronan z uspehom. Sovražnik je moral plačati svoje brezplodne poskuse z izgubo 117 tankov.

Berlin, 14. avg. as. O sedanjih nastopih na odseku pri Bjelgorodu poroča mednarodna obveščevalna agencija, da se premikalna bitka na tej važni točki vzhodnega bojišča nadaljuje z nespremenjeno srditostjo. Tudi včeraj je sovjetsko poveljstvo zbralo oklepna sredstva na tesnem prostoru, da bi za vsako ceno prebilo nemške črte. Potem ko jim je uspel pritisk na razvrstitev nemške bojne črte, so bili sovražniki postopno odbiti s protinapadi skupine nemških oklepnikov. Ponovni boljševiški poskusi za osvojitev izgubljenih postojank z uporabo rezerv, so se popolnoma izjalovili po hudih borbah, v katerih je sovražnik imel najhujše izgube. Tudi jugozahodno od Bjelgoroda je bilo s strnjenim napadom nemških oklepnikov osvojeno znatno ozemlje in je bila uničena skupina sovjetskih sil.

Za predstavo srditosti in obsega bitke na vsem odseku pri Bjelgorodu zadošča poročilo, da je bilo izmed 282 oklepnikov, ki so jih boljševiki včeraj izgubili na vsem vzhodnem bojišču, uničenih 157 na tem operacijskem področju. V zadnjih 48 urah sta dva nemška armadna zbora uničila 289 sovražnih oklepnikov. Glede človeških izgub, ki so jih boljševiki utrpeli na odseku pri Bjelgorodu, ugotavlja mednarodna obveščevalna agencija, da je sovražnik v enem mesecu izgubil 800—900 tisoč mož. To je izguba, ki nikakor ne opravičuje zavzetja ozemlja, ki se ga je sovražnik polastil. Opazilo se je zlasti v zadnjih tednih, da mora sovjetsko poveljstvo uvrščati v zdesetkovane divizije mnvince raznih letnikov, ki so površno izvežbani, in da so bili poslani v borbo tudi taki, ki so imeli poškodovane oklepe. Dočim so bilo na odseku kubanskega predmostja, na odseku pri Miusu in srednjem Doncu včeraj samo borbe krajevnega značaja, se je boj razvnel zopet po nekaj dneh odmora severozapadno od Orla. Tudi tu je skušal sovražnik z ogromnimi skupinami oklepnikov prebiti nemške črte, pa je bil dokončno odbit s hudimi izgubami. Živahne borbe so se razvile tudi na odseku od Kirova do Jarčeva. Med temi borbami sta bili dve brigadi sovjetskih tankov, ki sta prodrli v sprednje postojanke branilcev, odbiti s protinapadom. Južno od Ladoškega jezera so sovjetske čete obnovile napade proti nemški razvrstitvi, ki se štiri vzhodno in severno od Leningrada, ob podpori topništva in skupin bojnih letal. Vsi sovražni napadi so bili odbiti s protinapadi in v borbah z bajoneti.

Niti Anglosasi ne verujejo v izpolnitev Stalinovih želja

Berlin, 16. avg. Zadnjih 24 ur so Sovjeti napadali skoro na vseh odsekih od Ledenega do Črnega morja. Borba se je razvnela tudi na skrajnem severu na odseku Louhi ter južno od Ladoškega jezera. Sovražnik je očividno znova zamašil vrzeli, objavljene pred dvemi dnevi od nemškega vrhovnega povelstva. Posebno močan je bil sunek pri Ladoškem jezeru. Sovjeti so imeli na razpolago ogromno oklepna sredstva ter letala, pa vendar niso mogli predreti nemških črt. Središče orjaške borbe je še vedno južnovzhodno od Bjelgoroda. Tudi na drugih odsekih, kjer divjajo krvave borbe, kakor zahodno od Orla ter južnozahodno od Vjazme, imajo Sovjeti še stalno velikanske izgube.

Hitlerjev glavni stan je zanikal poročila kremeljskega poročevalskega urada, češ da so sovjetske čete dosegle nadaljne važne uspehe pri Harkovu in južnovzhodno od Vjazme ter med Orlom in Brijanskom, kjer se je začela nova ofenziva. Nemško ljudstvo dobro ve, da sovražnik ne bo dosegel takih uspehov, ki bi nevarno spremenili strateški položaj. Zasedba tega ali onega obrobnega kraja ni važna. Kaj pomeni v strateškem pomenu zasedba Otelve, Aktirke, Navlije in Kotinca? In kako naj bi na splošen strateški položaj vplivala zasedba nekaterih železniških postaj zahodno od Harkova, južno od Brijanska in južnovzhodno od Smolenska? — Dokler so nemški obrambni stebri nedotaknjeni, so vsi sovjetski uspehi le krajevnega značaja, četudi so vidni. Taktika prožne obrambe na ta način le Stalinu onemogoča strateško zmago. Zanimivo je tudi, da niti anglosaška propaganda ne predvideva možnosti, da bi Stalinove armade lahko prebile vzhodno bojišče, zasedle Ukrajino in Belo Rusijo ter vdrle v srce Evrope. To pa je ravno Stalinova srčna želja. (»Il Piccolo.«)

Rim proglašen za nevojaško mesto

Rim, 16. avgusta. as. Agencija Stefani poroča: Italijanska vlada je že 31. julija po posredovanju sv. Stolice sporočila sklep, da razglaša Rim za nevojaško mesto in je čakala obvestila o pogojih, pod katerimi bi ta razglasitev mogla biti sprejeta. Ker se letalski napadi na Rim, središče katoliškega sveta, nadaljujejo, je italijanska vlada sklenila, da brez odlašanja Rim razglasi javno in uradno za nevojaško mesto in izda potrebne ukrepe, kakor jih določa mednarodno pravo.

Ljudstvo vzklika sv. očetu

Vatikan, 16. avg. as. Tudi včeraj dopoldne se je zbrala na trgu Sv. Petra velika množica, ki se je prej udeležila slovesnosti v baziliki. Znova in znova je na ves glas klicala po papežu. Pij XII. se je v spremstvu kardinala državnega tajnika Maglioneja, mons. Arboria Mella S. Elia in mons. Calleria, tajnega komornika, prikazal ob 11.45 na velikem balkonu nad glavnim vhodom v svetišče. Sv. Oče je množico blagoslovil, potem se je umaknil. Ker množica ni nehala vzklikati, se je ob 11.50 znova prikazal. Spet jo je blagoslovil ter spregovoril nekaj besedi kot prošnjo Bogu, naj bi na vse razlil svojo duhovno in tvarno milost. Zatem se je umaknil v zasebno stanovanje, ki leži v tretjem nadstropju palače. Nato se je Pij XII. spet prikazal pri oknu ter še enkrat blagoslovil ljudstvo, ki se je gnetlo na trgu.

Sv. oče ostane v Vatikanu

Vatikansko mesto, 16. avg. as. V Vatikanu so se začele poletne počitnice, ki bodo trajale do srede oktobra. Sveti oče tudi letos ne bo zapustil Vatikana. Del vile Castel Gandolfo, papeževe poletne rezidence, je določen za zatočišče nekaterim redovnicam, katerih samostani so bili uničeni pri letalskih napadih. Tudi kardinali niso na počitnicah kakor običajno, ampak so vsi v Rimu pri papežu.

Munda trdno v japonskih rokah

Tokio, 16. avg. as. Na pristojnem viru so zanikali poročilo sovražne propagande, češ da so japonske postojanke v Mundi padle v ameriške roke. Navzlic sovražni letalski premoči japonska posadka odbija ameriške napade.

Novi protikomunistični prostovoljci

Bukarešta, 16. avgusta. Nadaljni dokaz protikomunističnega nastrojenja ruskega prebivalstva je dejstvo, da vsako nedeljo odide iz Bukarešte v Nemčijo skupina Rusov, Ukrajincev in Kavkazijcev, živečih v Rusiji, ki se vsi priglašajo za prostovoljce ruske armade, ustanovljene pri nemški vojski. (»Le Ultime Notizie«)

Moderna španska pomorsko-vojna šola

Madrid, 16. avg. as. General Franco je v navzočnosti vojnega, mornariškega, delovnega ter finačnega ministra in drugih vojaških, civilnih in cerkvenih oblasti slovesno odprl v Marinu pomorsko vojno šolo, eno najmodernejših v Evropi. Generala Franca so sprejele topovske salve in pozdravila ga je velika množica iz Madrida in iz vseh okoliških krajev.

Angleške oblasti so obvestile iraško vlado, da bodo tretjo žetev zaplenili za potrebe zavezniške vojske.

List »Star« poroča, da bo železniški promet v Južni Afriki od 12. avgusta naprej močno omejen, ker primanjkuje premoga.

Nepopisna škoda v Terniju

Rim, 14. avgusta as: Teroristični napad na Terni (60 km sev. od Rima, op. ur.) je bil izveden z izbranim divjaštvom. Mestno središče starega Ternija se da zelo ločiti od industrijskega dela mesta, ki je mnogo višje ležeče. Zato je pomota izključena in tako so ameriški letalci tudi tokrat brez razlike napadali stanovanja, cerkve, bolnišnice, delavske hiše, dobrodelne ustanove itd. To potrjuje tudi dejstvo, da so bili industrijski cilji mnogo manj poškodovani kakor pa obljudeno mestno središče. Ameriški štirimotorniki so obstreljevali celo okoliški predel in bližnja polja, kamor so se zatekle žene in otroci. Lahko se reče, da nobena hiša in nobena javna zgradba v Terniju ni ostala nepoškodovana. Mestne palače z lepim stolpom ni več na mestnem trgu. Ta biser 13. stoletja in cerkev sv. Lovrenca na Corso Vittorio sta popolnoma uničena. Enaka usoda je zadela skoro vse bolnišnice. Mnoge šole so uničene ali tako poškodovane, med njimi tudi zgradba tehničnega instituta. Redovna hiša uršulink, zatočišče starcev, je razdejana. Najstrahotnejše pa je razdejanje v obljudenih četrtih sv. Katarine in sv. Neže. To so takozvani »vojaški« cilji letalskih gangsterjev.

Optimističen članek dr. Göbbelsa

Berlin, 16. avg. Dr. Göbbels je napisal za »Völkischer Beobachter« članek, ki je močno odjeknil tudi onstran Rokavskega preliva. Glavne točke vodje nemške propagande so naslednje: V nasprotju s sovražnikovim mnenjem nismo razočarani nad potekom bojev na vzhodu. Res je obratno. Imamo mnogo vzrokov za popolno zadoščenje, kajti navzlic neštetim prizadevanjem in strahotnim žrtvam Sovjeti niti malo niso mogli spremeniti strateškega položaja. Še nadalje se borimo na bojiščih, stotine in tisoče metrov oddaljenih od nemškega ozemlja in imamo tudi načrte, ki so odločilni činilci za zmago.

Nič manj značilnega pomena ni prevladujoč političen motiv v Londonu, Washingtonu in Moskvi — piše dr. Göbbels — zajedljivo pripominjajo, da letos sovražniku nismo mogli iztrgati niti pedi zemlje. Naš odgovor je zelo preprost. Za zmago ne potrebujemo več drugega ozemlja. Zadošča nam držati strateške postojanke, ki jih imamo. Nemško ljudstvo ne veruje v nenadne čudeže. Veruje le v moč svojih vojakov, v uspešnost svojega obrambnega in napadalnega orožja ter v vojaški genij svojega voditelja.

Nadpastir je blagoslavljal otroke in govoril staršem

Lepa otroška pobožnost v stolnici

Neumorno in vedno iznova nas kliče in vabi vaš prevzvišeni nadpastir k duhovni poglobitvi in molitvi. Njegov glas velja slehernemu slovenski župniji in slehernemu slovenskemu človeku. Nepregledne množice ljudstva so se odzvale njegovemu klicu, in dan za dnem sprejema Mati Božja goreče prošnje, ljudstvo pa vedno bolj zaupa v božjo pomoč. V trpljenju preizkušeni narod je dobil včeraj nove legije zaznamovancev, ki se zatekajo v varstvo Marijino. Prevzvišeni je povabil starše, naj bi prišli v stolnico z najmlajšimi, ki sicer še niso obvezni obiskovati službo božjo. Odziv Ljubljančanov je bil tudi tokrat nad vse razveseljiv.

Na Veliki šmaren, ob 4 popoldne so se valile proti stolnici skupine otrok pod nadzorstvom staršev. Nekatere matere so prišle z vozički, ki so jih smele voditi tudi v cerkev, druge pa z ljubljenčki v naročju, ali pa so jih vodile za roke. Najprej so bili na vrsti otroci stolne župnije, frančiškaske, sv. Jakoba, Trnovega in Viča, uro pozneje pa ostale ljubljanske župnije. Prostor pod kupolo je bil pridržan na najmlajše, ki so jih pripeljale matere v vozičkih. Za red so vzorno skrbeli bogoslovci, pomagali pa so jim tudi starši sami, ki so pripeljali otroke v stolnico.

S pesmijo Mariji že otvorili prisrčno družinsko slovesnost, potem pa je imel škof dr. Gregorij Rožman naslednji govor:

Govor škofa Rožmana

Pripeljali ste, spoštovani starši, svoj najdražji zaklad — svoje nedolžne otročiče, k Mariji Pomagaj, da dobijo poseben blagoslov, ki ga je Cerkev namenila otrokom, kadar pridejo v cerkev, da jih posvetite Mariji, Njenemu materinsko čutečemu brezmadežnemu Srcu — in da jih končno blagoslovi Jezus sam, v zakramentu presv. Rešnjega Telesa.

Blagoslov Cerkve, ki ga bom, nevreden njen zastopnik, podelil v oblasti in moči tistega, ki je dejal: Karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano v nebesih — je blagoslov, ki ga zastopnik Cerkve daje, a ga podeljuje Bog sam, Jezus Kristus, ki je sam rad blagoslavljal otroke, pokladal roke na nje in jih jemal v svoje naročje.

Dva nagiba sta, ki nagibata Boga, da blagoslovi Vaše otroke: Prvi je nedolžnost otrok. V njihovih dušah blesti še neoskrunjena, nadnaravna podoba božja: v njih prebiva še stalno presv. Trojica, ki je vzela v posebno last njih duše pri sv. Krstu: njih telesa so tempelj Sv. Duha, ki v dušah živi in skrivnostno pričenja delovati postopoma, kakor se razvije razum in raste spoznanje. Nedolžnost vaših otrok bo nanje in na vas priteguila blagoslov božji.

Drugi nagib je pobožnost vaša, spoštovani starši. Čim pobožnejše so vaše prošnje za blagoslov božji vašim otrokom, čim prisrčnejše vaše želje, da bi Jezus tudi na vaše otroke položil svoje blagoslovljene roke in jih blagoslovil, čimbolj združujete vaše molitve z molitvijo Cerkve, ki hoče vaše otroke blagosloviti — tem bogatejši bo blagoslov, ki bo po moji nevredni službi prišel na vaše otroke in s tem na vaše družine.

Kakšni naj bodo sadovi tega blagoslova za vaše otroke in družine? Cerkvena molitev našteva štiri:

1. Da otroci v božji milosti vedno napredujejo (kakor Jezus v nazareški družini): da se jim s telesno rastjo in z duševnim razvojem veča, jača, utrjuje tudi nadnaravno življenje milosti — še preden so sposobni sprejemati zakramente svete pokore in Reš. Telesa. — Kako? Z molitvijo, kratko, povsem kratko, otroškemu umevanju primerno. — Zato pa naj ima ta blagoslov ta učinek.

2. Da Boga vedno bolj poznajo. — Kakor raste sposobnost spoznavanja, kakor spoznavajo svet okoli sebe — v družini, v stanovanju, v prirodi: vedno bolj se jim odpira — tako raste tudi spoznanje Boga — izvora in cilja njihovega. Starši, stari starši, vzgojitelji: kakor jim odpirate umevanje okolice, tako jim korak za korakom odpirajte spoznavanje božje: Jezusa, Marije, angela varuha. Je velika umetnost — kakor vzgoja sploh — a božja pomoč vam je na razpolago v zakramentu milosti svetega zakona in v priprošnji najboljše matere Marije.

3. Da Boga ljubijo. — Ne samo nekotiko poznajo, saj je kakor vera tudi ljubezen vsajena v duše njihove pri svetem krstu: nadnaravna zmožnost ljubezni božje — podlaga je v otrocih — zbuditi in razvijati to nežno cvetko ljubezni. Ne bodite ljubosumni, da bi vso otrokovo ljubezen le starši zase zahtevali in se bali, da bi otrok svoje srce razdelil. Nikar se ne bojte tega! Saj tedaj bo ljubezen do staršev v otroških dušah trajna in dovolj močna, če bo rasla iz korenine božje ljubezni; zaradi Boga, ki je dal četrto zapoved: starše ljubiti in spoštovati. Navajajte otroke zgodaj ljubiti Jezusa, da bodo dovolj stanovitno ljubili tudi Vas.

4. Da se Boga boje. Njegove zapovedi spolnjujejo, in tako srečno pridejo v nebesa z vami vred. — Vzgojite jih v svetem strahu božjem, da se bodo bali Boga žaliti, da bodo radi spolnjevali zapovedi in tako slaba nagnjenja znali pod vašim vodstvom zgodaj premagovati, da jih nikdar ne bodo grešne strasti zavedle v nesrečo in brezbožtvo.

To, glejte, da doseže božji blagoslov v vaših otrocih in v vas. — O, da bi V to pa naj pomaga Marija, Mati in Pomočnica naša. Njej popolnoma zaupamo, tembolj, čim težji in nevarnejši so časi, v katerih živimo.

Prosi, o Marija, za naše družine, brani jih vsake nezgode, prosi Jezusa, da jim bo milostljiv v vseh težavah in jih varuje zalezovanja sovražnikov. — Tako molitev. — V tem zaupanju boste še posebej posvetili svoje otroke Mariji, tu pred podobo, ki jo vsi z največjim zaupanjem častimo.

O, vzemi Marija v svoje materinsko varstvo družine, ki so svoje otroke sem pripeljale, sprosi jim najobilnejši blagoslov Jezusov za čas in za večnost. Marija, ne zapusti nas, temveč varuj nas in nas vse pripelji v večno življenje.

Po besedah prevzvišenega škofa je sledil obred posvetitve otrok Srcu Marijinemu. Stotere matere in očetje so pokleknili in se kakor pobožni romarji zazrli v podobo z Brezij, izgovarjajoč prošnjo: ... Marija, Pomočnica naša, Tebi zaupamo svoje najdražje, ne zavrzi tega daru, sprejmi ga, čuvaj ga, ne zapusti nas in naših otrok!«

Kanonik Val. Mikuš - biseromašnik

Rodil se je v Gornjemgradu 7. januarja 1860. leta iz ugledne družine Mikuš. Sledil je poklicu svojega strica dekana Mikuša v Konjicah in svojega ujca opata Ogradija v Celju ter bil posvečen v mašnika 20. julija 1883. Kaplanoval je v Sv. Petru pri Mariboru, v Celju, v Konjicah. 1. septembra 1890. je postal kaplan v Št. Juriju pri Celju, kjer je bil dvakrat župnijski upravitelj ter bil 4. marca 1897. umeščen za župnika. V tem več ko 50 letnem dušnopastirskem delovanju v isti župniji se je vedno zgledno in marljivo udejstvoval, zanimal se je tudi za prosvetni in gospodarski napredek svojih župljanov, katerim je bil vedno ljub vodnik. V tej dobi je bil tudi dvakrat upravitelj dekanije Šmarje pri Jelšah. V priznanje in pohvalo vzornega duhovniškega življenja ter vztrajnega in uspešnega dušnopastirskega dela je bil l. 1918. imenovan za kn. šk. duhovnega svetovalca, l. 1928. za lavantinskega častnega kanonika, občina Št. Jurij ga je imenovala za častnega občana. V zahvalo za dobrote in trpljenje izredno dolgega, Bogu in bližnjemu posvečenega življenja, bo biserni jubilant, ker mu je sicer še duševno čvrstemu, hoja zelo otežkočena, v zasebni kapeli Zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani na 60. obletnico svoje nove sv. maše, dne 19. avg. t. l., ob 8. opravil na tihem svojo biserno sveto mašo, h kateri se vabijo lavantinski duhovni tovariši in šentjurski rojaki. Večni Velik Duhovnik naj mu bo Tolažnik v življenju in Plačnik v večnosti.

450 letnica župnije

V nedeljo, 1. avgusta, je praznovala po svoji zlati kapljici in izbornem sadju sloveča župnija Villa Montevecchio v dolini Vipacco 450-letnico svoje ustanovitve. Župnija je raztresena po prijaznih gričih in holmih ob izhodu vinorodne doline. Od našega mesta do župne cerkve je prilično dve uri hoda. Župnijo je ustanovila l. 1493 grofovska družina Ungrisbach, ki je takrat gospodovala v tem rodovitnem kotičku naše dežele. Vsled vojne je bila proslava izrednega zgodovinskega dogodka skromna; omejila se je na cerkveno slavje s spodbudno versko pobožnostjo. Ob sedmih zjutraj je bila prva sv. maša s skupnim obhajilom, ob desetih je bila druga, slovesna sv. maša in procesija z Najsvetejšim okrog svetišča. Pridne roke so cerkev lepo okrasile, pevski zbor se je pa vneto potrudil in nalašč za to priliko naštudiral lepo mašo »De Angelis«. Pri pridigi je g. župnik Ivan Štolfa podal kratek pregled najvažnejših zgodovinskih dogodkov, ki jih je fara doživela v stoletjih njenega obstoja. Župnijo je ustanovila rodbina grofov Ungrisbach. Ta plemiška družina se je naselila tu že par stoletij prej. L. 1180 je bil sezidan grad Ungrisbach, v čigar bližini je bila pozneje postavljena župna cerkev. Grad je kljuboval stoletjem in je stal do l. 1916., ko ga je razbila vihra prve svetovne vojne. Družina Ungrisbach je v moškem kolenu izumrla leta 1510. Njena zadnja zastopnica grofica Margerita se je poročila z nekim grofom Egkh, v čigar last je prišlo tudi premoženje dosedanjih gospodov. V teku stoletij je pozneje župnija še večkrat menjala svojega gospodarja. Sledile so si plemenitaške družine Kienburg, Edling, Tacco in Coronini, pod katerimi je prišlo do odkupa kmetov. Zgodilo se je to šele pred dobrimi štiridesetimi leti ob koncu prejšnjega stoletja. Tedanji lastnik grof Coronini je sledil toku časa, se vdal prošnji svojih podložnih kmetov in jim prodal premoženje. Tako so vogerski kolonski kmetje postali samostojni posestniki, samosvoji gospodarji. Doseženo svobodo so si znali s pridnim, umnim poljedelstvom vsestransko utrditi. Vzorne kmečke domačije v tem blagoslovljenem predelu naše zemlje so v ponos domači fari in v vzgled vsej deželi. Naj ob koncu navedemo še par zanimivosti: Župnijske matične knjige so v redu ohranjene od leta 1634. Iz rodu grofov Ungrisbach izhaja tudi Danijel Ungrisbach, ki je bil l. 1411 kot benediktinec umorjen v Murano in je bil pozneje proglašen za blaženega. Iz rodu Edlingov je izšel tudi znani goriški škof Edling, ki je pastiroval v naši pokrajini ob času cesarja Jožefa II. in je moral v zmedah tedanje dobe mnogo pretrpeti ter je bilo njegovo škofovanje zelo razburkano in razburljivo, saj je bilo med glavnimi vzroki za potovanje papeža Pija VI. na cesarski Dunaj.

Vedenje prebivalstva v primeru »letalskega alarma«

V času letalskega alarma meščani ne smejo biti na ulicah, če nimajo posebne izkaznice, izdane od Urada za letalsko zaščito. Krštelji bodo takoj aretirani.

Brez posebnega dovoljenja lahko krožijo po cestah sredstva in člani oboroženih sil, kakor jim dajo za to navodila vojaške oblasti in oblast javne varnosti. Motorna vozila bodo spredaj opremljena z okroglo črno belo ploščico, vozači pa morajo imeti vedno pri sebi dovoljenje ter vojaško izkaznico ali izkaznico javne varnosti, da se tako v slučaju kontrole lahko izkažejo.

Hišni nadzorniki, ki ob začetku alarma ne bi bili na svojem mestu, kjer morajo izvrševati svojo dolžnost, lahko hodijo po cesti v prvih desetih minutah, da utegnejo priti do hiše, katere nadzorniki so, morajo pa nositi s seboj izkaznico, s katero lahko dokažejo, da so hišni nadzorniki v slučaju letalskega alarma.

Motorna vozila, ki nimajo dovoljenja krožiti ob letalskem alarmu, morajo ugasniti žaromete in se ustaviti na desni strani tako, da ne bodo ovirali prometa.

Vozila z živinsko vprego.

Vozniki morajo odvezati konja in ga privezati za voz, če je težak, drugače pa k močnemu kolu ali telegrafskemu drogu tako, da se konj ne more odvezati. Oni sami pa se morajo zateči v najbližje zaklonišče.

Križišča, vhodi v ulice in tramvajska proga morajo biti prosti.

Potniki, ki se pripeljejo z vlakom

Med letalskim alarmom ne morejo s postaje, ampak se morajo zateči v zaklonišče postaje in izpolnjevati navodila, ki jih dajo železniški uslužbenci.

Vlaki, razen če ni letalskega napada, v katerem so vržene bombe, nadaljujejo svoj normalni promet.

Potniki cestne železnice

Šele dve minuti po začetem letalskem alarmu bo prekinjen električni tok za cestno železnico, da tako lahko pridejo tramvajski vozovi v širok prostor ali izogibališče, in ne ovirajo drugega prometa. Potniki bodo mogli zapustiti voz šele, ko bo prišel na svoje mesto, ki je dobro poznano sprevodniku.

Javna zaklonišča, ki so na razpolago meščanom

Magistrat, Mestni dom, Kresija, Hotel Metropol, Hotel Slon, palača Bate, Trboveljska družba. Čim preje bodo dokončana zaklonišča: Kongresni, Rimski, Valvasorjev trg, Trg pred dramo, Breg, Tabor, Tobačna, Rožnik.

Gospodarstvo

Finsko gospodarstvo in vezani les

Na Finskem so začeli izdelovati vezani les šele leta 1912., vendar je industrija vezanih plošč hitro rasla, saj je imela prav Finska najugodnejše pogoje za to, namreč ogromne gozdove brez. Teh gozdov je skoraj 6 milijonov ha ali 17% vseh finskih gozdov, čeprav je čist brezov gozd vendarle težko najti. Leta 1920 so izvažali že do 20.000 ton vezanega lesa. Do leta 1930. je dosegel izvoz 171 tisoč ton v skupni vrednosti 457 milijonov finskih mark. Tedaj je industrija vezanega lesa dosegla višek. Vojna leta so povzročila hudo nazadovanje. Tako je od vseh 18 tovarn Finska izgubila kar 4 v Kareliji, ki jo je odstopila Rusiji in je tako njena produkcijska sposobnost padla za 14%. Tudi ko je Finska dobila ozemlje nazaj, ji pridobljene tovarne niso mogle več koristiti, saj so Sovjeti stroje odpeljali, strojne naprave in tovarniška poslopja pa požgali ali pa vsaj znatno poškodovali. Ostalih 14 tovarn je ves čas vojne obratovalo, vendar se jim je poznalo pomanjkanje delovnih sil in deloma tudi surovin. Izvoz vezanega lesa je tudi padel. Leta 1939. so še izvozili 156.000 ton vezanega lesa v vrednosti 389 milijonov. L. 1940. le še 63.000 ton v vrednosti 213 miljonov. Tolikšen je ostal izvoz tudi naslednja leta, pač pa so znatno narasli dohodki od izvoza. Leta 1942. je na primer Finska dobila že 341 milijonov finskih mark za 60.000 ton vezanega lesa. Sedaj produkcija prav polagoma narašča. Pred vojno so porabili doma le 5% izdelanega vezanega lesa. Sedaj ga porabijo približno 15%. Pred vojno je Anglija s svojim imperijem nakupila 65 do 75% finskega vezanega lesa, sedaj pa gre ves izvoz na evropski kontinent, največ kupuje vezanega lesa Nemčija, nato pa pride Danska, ki sama kupi 20% finskega izvoza. Seveda Finska v znatni meri izvaža tudi na Norveško in Švedsko.

•

Razširitev delokroga zavoda za kolonizacijo v NDH. Zavod za kolonizacijo v NDH je po najnovejši odredbi prevzel tudi izvrševanje vseh poslov, kateri so v zvezi s preseljevanjem prebivalstva iz drugih držav v NDH ali obratno, če se to preseljevanje vrši na podlagi medsebojnih mednarodnih sporazumov.

Ustanavljanje poskusnih ribarskih postaj. Radi pospeševanja morskega ribarstva je hrvaška vlada ustanovila poskusni ribarski postaji v Dubrovniku in Kraljevici.

Bolgarske sladkorne tovarne bodo dobile radi nemotenega obratovanja 5100 ton koksa iz Nemčije. Pridelek sladkorne pese bo letos v Bolgariji zelo dober.

Bolgarska vlada je sklenila odobriti dodatno posojilo 40.000 levov za vsako kmečko gospodarstvo bolgarskih kmečkih naseljencev ob Egejskem morju.

Tovarna za izdelovanje železnih plugov v Turčiji. Radi zboljšanja poljedelstva v Turčiji je turška vlada sklenila ustanoviti svojo tovarno za izdelovanje železnih plugov, katere so dosedaj uvažali predvsem iz Nemčije. Tovarno bodo postavili ob Črnem morju. Letno bodo v njej izdelali 50.000 železnih plugov. Večina turških kmetov ima še danes stare primitivne lesene pluge. Vseh železnih plugov je v Turčiji v rabi samo 500.000. Lesene pluge pa uporablja od 2.6 milijonov turških kmetij se vedno 2.1 milijonov turških kmetov.

Stanje bolgarske zunanje trgovine. Glavno bolgarsko statistično ravnateljstvo sporoča, da se je obseg bolgarske zunanje trgovine v zadnjih mesecih skoraj podvojil. Marca meseca t. l. je znašal bolgarski uvoz 877 milij. levov napram 483 milij. levom v mesecu februarju. Izvoz se je pa dvignil od 1057 milij. lev., kolikor je znašal februarja na 1891 milij. levov v mesecu marcu. V prvem četrtletju je bila bolgarska trgovinska bilanca aktivna za 2343 milijonov levov.

Na Madžarskem žgejo rjavi premog v koks. Po dolgotrajnih poskusih se je posrečilo madžarski industriji rjavega premoga izdelati postopek, po katerem se da s suho destilacijo žgati rjavi premog v plavžarski koks. Sedaj so že v teku priprave za zgraditev prve take industrijske naprave. V industrijskih krogih si obetajo od tega izuma znatno olajšanje pri preskrbi industrije s koksom. Kako važno je to vprašanje za madžarsko industrijo, dokazuje veliki uvoz koksa, ki znaša letno 600.000 ton.

Vremenska napoved, 17. avgusta (torek): pretežno jasno, podnevi nad 25 stopinj C.

18. avgusta (sreda): pretežno jasno, čez dan počasna pooblačitev in zvečer ali ponoči nekaj krajevnih padavin.

Zadnja carica

63

6. Rasputinov konec.

Poudarili smo, da caričin vpliv ni bil tako velik, kakor se je trdilo, ker ni vedno dosegla imenovanja ljudi, ki jih je priporočil Rasputin. Vzrok je bil v tem, da car ni imel takega zaupanja, kot njegova žena. Rasputinov ugled je propadel v njegovih očeh že takrat, ko je dobil dokaze o malo zglednem življenju »božjega človeka«. Uspelo mu je še, da je dosegel s caričinim posredovanjem kako odlikovanje ali kako manj pomembno mesto za svoje varovance, toda neposredni odnosi med njim in carjem so končali za vedno. Treba je opozoriti na to, da dokažemo, kako neosnovane so bile govorice, da je Rasputin imel odločilno besedo o vojnih operacijah. Nekateri so si celo predstavljali carico in Rasputina sklonjena nad zemljevid, ko pripravljata načrt za potek bojev.

V resnici pa je Rasputin živel v stanovanju, ki sta mu ga v Petrogradu vzdrževala vladarja in se predajal uživanju, v krogu svojih oboževalk in prilizovalcev. Med temi je bilo mnogo ničvrednih pustolovcev, ki se najdejo povsod, kjer se da kaj pridobiti. Bilo pa je tudi mnogo takih, ki niso bili popolnoma brez ugleda. Bili so uradniki, ki so upali, da bodo dosegli povišanje in drugovrstni politiki, ki so upali, da se bodo z Rasputinovo pomočjo prerinili v ospredje. Med temi jih je bilo mnogo, ki so bili prepričani, da je Rasputin popolnoma neškodljiv in da je zato mogoče izrabiti njegovo posredovanje brez pomislekov.

Predvsem je treba opozoriti na dejstvo, da so sicer nekateri stremuhi skušali doseči kak privilegij z Rasputinovim posredovanjem, toda mnogo več je bilo tistih, ki so se iz istih razlogov uvrstili med njegove sovražnike. Vsi tisti, ki so na ves glas zabavljali čez »umazanega kmetavza« in ki so se zgražali nad »dvornimi škandali«, so bili takoj proglašeni za ugledne ljudi, ki so vredni vsega zaupanja. Takim ljudem se ni bilo treba bati vladarja, ki je izgubil že vso svojo moč, pač pa so lahko pričakovali vse od bodočih gospodarjev, ki jih je že podpirala dejanska moč Dume. Eden izmed načinov kako priti v politiki v ospredje, je bil ta, da so širili in povečevali najbolj neverjetne klevete. Če je kak visok uradnik ugovarjal takemu početju, je s tem izgubil vsak ugled. Če pa je to gonjo podpiral, ali se ji vsaj ni protivil, je našel povsod naklonjenost.

Toda vse blatenje caričinih odnosov z Rasputinom še ni zadoščalo. Zdaj so ju začeli obtoževati celo izdajstva. Trdili so, da je bil Rasputin nemški plačanec. Pod njegovim vplivom da je carica pripravljala državo na ločen mir. Trdili so celo, da sta skupno vohunila za Nemčijo, da sta pošiljala sovražniku vojaške načrte, da sta dala Nemcem potrebna navodila, da so mogli potopiti ladjo, na kateri je potoval v Rusijo lord Kitchener in podobno.

Nima pomena, da bi dokazovali nesmiselnost teh laži, kar se tiče carice. Koristno pa bo, če pogledamo, če so te obdolžitve bile upravičene z ozirom na Rasputina. Je bil morda med veselo družbo, ki se je zabavala s tem, da je upijanjala Rasputina, kdo ki ga je smatral za koristen vir sporočil za sovražnika? Če je tak človek bil med njegovimi »prijatelji«, se je pač moral radovoljiti z brezpomembnimi čenčami pijanca, ker nikakega dvoma ni, da bi Rasputin zavedno na noben način ne postal izdajalec. Njegovo rodoljubje je bilo iskreno; bilo je sicer rodoljubje omejenega mužika, toda vdano in zvesto.

Treba pa je razločevati med temi nesmiselnimi obtožbami o izdajstvu in med željo po miru. Res so se bavili z mislijo, da bi naredili konec vojni, nekateri krogi, kamor pa Rasputin ni imel dostopa. To željo so gojili predvsem pristaši skrajne desnice, ki so vedno nasprotovali popolnemu prelomu z Nemčijo in ki so bili proti temu, da se opusti politika prijateljstva s to deželo, politika, ki jo je vodila Rusija do Aleksandra III. Toda ti konservativci nikakor niso bili za to, da bi se Rusija onečastila z ločenim mirom, čeprav so trdili, da ji zavezniki nikdar ne bodo pravično plačali njenih žrtev. Tisti, ki so jim očitali to, so imeli samo ta namen, da vzbudijo nezaupanje zaveznikov, da si zagotovijo njihov pristanek, za državni udar, ki so ga pripravljali v Rusiji.

Rasputin seveda ni imel niti pojma o velikih mednarodnih vprašanjih. Gotovo je njegova kmečka miselnost težila k miru, toda slutil je, kako hude posledice bi prinesel sramoten mir. Njegove izjave o tem, da je treba vojno voditi do zmage, so bile po vsej verjetnosti iskrene Sicer pa njegovo mnenje o tej stvari ne bi imelo nikakega vpliva, ker so mu zunanjepolitična vprašanja ostala vedno tuja.

V dobi, o kateri govorimo, pa nihče ni mirno presojal obtožb, ki so jih naprtili Rasputinu. Njegovo ime je postalo bojni klic tistih, ki so se pripravljali na zadnji naskok na carsko vlado. Ura tega naskoka pa je že odbila

V novembru 1916 je bila beseda »izdajstvo« jasno vržena z govorniškega odra v Dumi v govoru Milijukova. Carice sicer ni omenil, toda lahko je bilo uganiti njeno ime iz raznih namigavanj. Tudi ona sama je to razumela in nihče o tem ni mogel več dvomiti. Carica je pisala o tem soprogu s ponosnim prezirom, ki ji je bil edina zaščita pred strašnimi klevetami. Edina stvar, ki jo je razburila, je bilo vedenje angleškega poslanika, ki je prisostvoval seji Dume in »je poslušal to, ne da bi trenil z očmi« Prosila je carja, naj pliše svojemu bratrancu, Juriju V. ter naj zahteva odpoklic tega diplomata, ki se je vedel tako neprimerno. Uboga carica si ni mogla niti misliti, da je njena stvar v očeh zaveznikov že zgubljena in da so mnogi že računali z rusko revolucijo še manj pa si je mogla predstavljati, da so dvorane angleškega poslaništva zbirališče tistih, ki so pripravljali zadnji naskok. Nihče takrat ni vedel, da obtožba izdaje v parlamentu ni bila slučajna, ampak skrbno vnaprej pripravljena poteza, ki se je o njej dolgo razpravljalo v odboru stranke, katere predsednik je bil Milijukov. Nekateri so dvomili, da bi taka obtožba mogla najti pravi odziv. Drugi pa so trdili, da bo ta neverjetna obtožba, prav zato, ker je tako neverjetna naredila velikanski vtis in našla zelo velik odmev. Te podrobnosti so zdaj znane, ker je sovjetska vlada objavila zapisnike konservativne demokratske stranke.

Tisti, ki so trdili, da bo ta obtožba sprejeta v javnosti brez najmanjšega ugovora, so imeli popolnoma prav. Od tega trenutka dalje nihče več skoraj ni dvomil o resničnosti tajnih zvez dvora z sovražnikom. Carice same še ni bilo mogoče zadeti naravnost, lahko pa so jo zadeli po Rasputinu. Tri tedne po omenjenem govoru so to tudi storili.

Purišković, eden izmed morilcev, član skrajne desnice v Dumi, je bil prepričan, da s tem umorom koristi monarhiji, ker je odstranil tistega, ki je škodoval njenemu ugledu. Vsi ostali pa so bili več ali maj nezavedno orodje za bolj oddaljene namene. Tudi o tej žalostni so zdaj znane podrobnosti iz raznih listin, ki jih je objavila sovjetska vlada. Iz pisma kneza Jusupova je razvidna vloga, ki jo je imel predsednik Dume Rodzianko v divji gonji proti carici... Toda ne bomo se ustavljali pri teh podrobnostih, ki bi nas zavedle predaleč. Poudarjamo samo to, da so sprejeli vest o umoru z veseljem ne samo tisti, ki so se zavedali, da je ta umor še bolj oslabil carjev ugled, ampak tudi tisti, ki tega niso vedeli.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Čepon: »Job«

V zadnjem času stopa v ospredje vprašanje o smislu trpljenja. In v tem času smo doživeli že celo vrsto publikacij, ki črpajoč odgovor iz razodetja in Kristusovega nauka, odkrivajo smisel trpljenja v vsej njegovi globini. Tako nam je za ta čas priredil dr. A. Ušeničnik novo izdajo knjige o življenju, ki nam kaže predvsem izhod iz tragike, porojene iz duhovnih zablod človeštva, dočim nam njegovo fizično trpljenje osvetljujejo zlasti Fajdigova Pisma o trpljenju. Za istim smotrom je šel nadalje škof dr. G. Rožman, ko nam je razložil Razodetje sv. Janeza. Zdaj se je vsem tem duhovnim delilcem tolažbe pridružil še dr. L. Čepon, ki je nanovo priredil svetopisemsko Jobovo knjigo, samo v odlomkih sicer, vendar tako, da ti odlomki tvorijo celoto zase in jo izdal v dvojem sešitku salezijanskih knjižic.

Medtem ko prejšnje knjige obravnavajo problem trpljenja s širših in različnih vidikov, pa se v Jobovi knjigi vprašanje osredotočuje zgolj na eno samo točko iz celotne problematike. Tu je v ospredju vprašanje o smislu nalog, ki ne nadlegujejo človeka kot pravična kazen za greh, temveč ki obiskujejo nedolžnega človeka Dasi je namreč Job živel pravično in v strahu božjem, je Bog poslal nadenj strašne preizkušnje: propustil je njegovo imetje in njegovo telo oblasti satanovi (tako simbolično prikazuje knjiga božje preizkušnje) in tako je prišel Job ob vse imetje in telo mu je napadla gobavost, postal je trpin. A razodet mu je bil tudi globok pomen trpljenja; trpljenje kot božji opomin in njegov očiščevalni pomen.

Jobova knjiga pa ni izredna le po svoji filozofski globini, temveč je tudi velika pesniška umetnina, da, imenujejo jo »enega najčudovitejših proizvodov človeškega duha na področju svetovne literature sploh« in jo vzporejajo z Dantejem in Goethejevim Faustom.

»Trpinu Jobu« je prireditelj napisal kratek literarno kritičen uvod, ki nas uvaja v pomembnost Jobove knjige; tekstu, ki ga je prevedel iz hebrejskega izvirnika, pa je dodal še posebej komentar. Prevod sam se odlikuje po lepem pesniškem jeziku. Res škoda, da je moral avtor stisniti svoje delo v ozek obseg Rakovniških knjižic.

Rakovniške knjižice pa so se s Trpinom Jobom po vrednosti dvignile nad zgolj poučno nabožno čtivo. Mimo vsebinske vrednosti pričujoče knjižice pa je še posebej omeniti njeno opremo, za katero je topot poskrbel arh. V. Gajšek. Tako bo ta knjižica, ki gre med široke ljudske množice — zlasti zato je to tem večje važnosti — pripomogla k vzgoji dobrega okusa, kar zadeva opremo knjig. J. R.

*

Letošnji dramski repertoar. Ob koncu sezone je Gledališki list prinesel letošnji dramski repertoar duhovito prikazan v naslednjem stavku: »Ko je »Večno mlada Saloma« molila »Oče naš«, je izvedel »Deseti brat«, da »Šestero oseb išče avtorja« in zato sta odrinila »Hamlet in »Gradbenik Solness« na »Ples v Trnovem«, kjer je »Primer dr. Hirna« dokazal, da je »Oče« »Veliki mož«, mati pa »Zaljubljena žena« — »Mirandolina« in zato sta rekla »V Ljubljano jo dajmo«, saj je tam »Jesen »Prava ljubezen« in »V času obiskanja« se je tudi »Jorijeva hči« prepričala, da »Stari in mladi nore za »Nevesto s krono«.« Ponatiskujemo ta stavek, da označimo letošnji dramski repertoar, kakor smo prinesli tudi pred kratkim opernega.

Drobne novice

Koledar

Torek, 17. velikega srpana: Hiacint, spoznavalec; Julijana, mučenica; Mamant, mučenec; Rogat, mučenec.

Sreda, 18. velikega srpana: Helena, cesarica, vdova; Agapit, mučenec; Krisp, spoznavalec; Flor, mučenec.

Zgodovinski paberki

16. velikega srpana 1773. leta je papež Klement XIV. razpustil jezuitski red. Jezuiti so bili od svoje ustanovitve steber katolicizma, zato se je tudi ost nacionalistov 18. stoletja obrnila naravnost proti njim. Prvi je začel preganjati red portugalski minister Pombal. Ko je vlada odstopila Montevideo ob La Plati Španiji in dobila v zameno šest španskih jezuitskih občin v Paraguayu, so ukazali Portugalci Indijancem v teh občinah, da jih morajo zapustiti. Indijanci so se kljub svarilu jezuitov uprli z orožjem temu povelju. Pombal je upor naprtil jezuitom, ki jih je poleg tega obdolžil, da so se udeležili tudi napada na kralja, zato je zasegel njihovo premoženje in ukazal prepeljati nekatere izgnance v Cerkveno državo (1759.). Največ sovražnikov pa so imeli jezuiti na Francoskem: galikanci, jansenisti in enciklopedisti so se združili s pariškim parlamentom in kraljem Ludvikom XV., nakar je vlada zasegla njih posest (1764.). Temu zgledu so sledili Španci, ki so izgnali jezuite iz vseh svojih ozemelj in jih deloma prepeljali v Cerkveno državo. Miroljubni papež Klement XIV. se je vdal pritisku in red razpustil, obnovil ga je šele Pij VII. leta 1814.

17. velikega srpana 1186. leta je štajerski vojvoda iz nove vladarske rodbine Babenberžanov potrdil v St. Georgenbergu dotlej le po običaju veljavne svoboščine štajerskih ministerialov. (Georgenberški privilegij!) V 12. stoletju se je število starega svobodnega plemstva na Slovenskem bolj in bolj krčilo. Smrt moških potomcev, nepovrnitev s križarskih vojen in gospodarski propad so glavni vzroki naglega propadanja in konca starega plemstva. Vrzeli v staroplemiških vrstah so od kraja polnili ministeriali in vitezi nesvobodnega rodu, ki so izhajali iz uradnikov, služabnikov, vojakov, nekoliko tudi iz vrst gospodarsko propadlih svobodnih plemičev in kmetov. Polagoma se je nižji izvor ministerialov in vitezov vedno bolj zabrisaval, njihova prvotna nesvoboda se je začela pozabljati, ministeriale začno še v 13. stoletju uvrščati med plemiče. Ne rojstvo, marveč moč, bogastvo in rodbinske zveze postanejo za to odločilne. Najprej so se uveljavili ministeriali na Štajerskem.

Novi grobovi

Pogreb dr. De Cecca

Danes popoldne ob 17 bo pogreb pokojnega dr. De Cecca, tiskovnega odposlanca pri Visokem komisariatu, in sicer iz kapelice sv. Nikolaja na pokopališče.

† **V Štepanji vasi** je v nedeljo mirno v Gospodu zaspala posestnica Marija Finc vdov. Mekinc roj. Rojina. Zapušča več sinov in eno hčerko ter mnogo vnukov in vnukinj, dalje tri sestre in dva brata, od katerih je Anton Rojina industrialec v Ljubljani. Rajna gospa je bila izredno dobra mati in skrbna varuhinja svojih vnukov, katere je iz srca ljubila. Pogreb bo v torek, 17. avgusta, ob 4 popoldne v Štepanji vasi. Naj rajna mirno počiva v domači zemlji.

† **V Ljubljani** so umrli: gospa Albina Soss roj. Lazar, soproga elektromonterja državnih železnic. Pogreb bo v torek ob pol šestih popoldne iz kapele sv. Andreja na Žalah. — Gospa Dragica Mrzlikar roj. Živanovič, soproga tajnika pri Visokem komisariatu. Pogreb bo v torek, 17. t. m. ob 4 popoldne iz kapele sv. Jakoba na Žalah. — Gospodična Vida Ocepek, ki bo njen pogreb v torek, 17. t. m., ob pol petih popoldne iz kapele sv. Antona na Žalah.

† **V Ambrusu** je umrl g. Anton Vidmar, posestnik in nekdanji večletni župan občine Ambrus. Bil je poštenjak starega kova in povsod priljubljen.

† *Na Jesenicah* je mirno v Gospodu zaspala gospa Jožefa Štolcar roj. Černič. Pokopali so jo na jeseniškem pokopališču.

Naj počivajo v miru! Žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= *Na pravni fakulteti* ljubljanske univerze so bili diplomirani naslednji slušatelji: Ilešič Meta roj. Žužek, Jamnik Majda, Vadnjal Ivo, Zupanc Franc in Žabkar Ivo. Čestitamo!

Dve krasni leposlovni novosti
„NAŠA KNJIGA"
Hünermann:
OČE DAMIJAN
Biografski roman. Vez. 55 Lir
Salminen:
KATRINA
Finski roman. Vezan 65 Lir
Ljudska knjigarna - Pred Škofijo št. 5

— **Vročina in delni lunin mrk.** V nedeljo, 15. t. m., je po hladnih zadnjih dnevih preteklega tedna spet pritisnila poštena vročina, saj je bila v nedeljo dosežena najvišja dnevna temperatura +29.8° C, ko je bilo v soboto popoldne +27.2 stopinji Celzija. Zato ni čudno, da je vladal na vseh mogočih prostih kopališčih velikanski vrvež in živžav kopalcev. Vse živo je bilo ob Ljubljanici, dalje ob Grubarjevem prekopu od Špice tja do Štepanje vasi. V nedeljo zjutraj je znašal temperaturni minimum +15° C, isti minimum je bil tudi v ponedeljek zjutraj. V ponedeljek zjutraj je bilo delno oblačno, brez megle in mestoma nekoliko soparno, a vel je hladen sever. V nedeljo popoldne je zavel močan sever. Tudi ponoči je dolgo časa pihal silen vetor, ki je drevje majal. Za sedanje vreme je zelo značilno stanje barometra. Zračni pritisk je močan. Barometer je v ponedeljek zjutraj dosegel stanje 770.4 mm, kakršnega stanja že ni bilo od 17. maja naprej. V nedeljo je bil prvi dan polne lune, pa tudi drugi delni lunin mrk v tem letu, ki je bil v naših krajih dobro viden. Luna je mrknila ob 18.58 in je mrk trajal do 21.57. Zelo lepo je bilo opazovati ta mrk proti koncu, ko se je popolnoma zvečerilo in stemnilo. Na vzhodni strani za Golovcem je plaval po svodu le majhen krajec polne lune, ostanek je bil pokrit. Mrk so lahko ljudje opazovali s prostim očesom.

— **Rdeči križ poroča:** V pisarni Rdečega križa, ulica Arielle Rea 2-II, naj se med uradnimi urami od 8—12 javijo: Arnšek Andrej Černe Andrejka, Ilič Miodrag in Gantar Minka roj. Ambrožič, ter svojci naslednjih internirank: Burger Iva, Branisel Marjeta, Makovec Božena, Krševan Alojzija, Lukec Marija, Roglič Milena, Skubic Milka, Tratar Antonija in Trobiš Justina, nadalje osebe, ki so poslale pakete naslednjim: Jurešič Mirko, Babič Albin in Kušlan Marija.

— **Nevihta z viharjem in točo,** ki je dne 12. avgusta dopoldne prihrumela od jugovzhoda nad Dobrovo in nje okolico, je napravila precejšnjo škodo. Najbolj je prizadeta ajda, ki je ravno v najbujnejši rasti. Tudi sadovnjaki so občutno trpeli, saj je silovit vihar skoro docela stresel z drevja pravkar dozorevajoče sadje, ki bi bilo posebno letos, ki je v splošnem bolj slaba sadna letina, za marsikoga pravi dar božji.

— **Slabo stanje čebelarstva.** Strašno neurje s točo pretekli četrtek je povzročilo našim čebelarjem mnogo sitnosti, skrbi in težav. Letos se čebelarji ne morejo v splošnem pohvaliti o dobri letini. Spomladansko deževje je čebele oviralo pri nabiranju medu. Dež je bil, ko je cvetela smreka, da niso mogle čebele v gozdove, in tudi čebelarji niso mogli poslati čebel na pašo v krimske gozdove. V začetku junija, ko je cvetel domači kostanj, spet dež in za čebele slabe prilike. Čebelarji vedo, da imajo čebelice letos v panju kaj pičlo hrano in so polagali največje upanje na cvetočo ajdo. Silna toča pa je po mnogih krajih, zlasti v Ljubljani in delomà tudi v okolici, pokončala in sklestila zgodnjo ajdo, ki je popolnoma uničena.

* — *Toča in ptiči.* Iz Št. Lovrenca na Dolenjskem, 31. jul. Naj dodam k svojemu poročilu o tukajšnji hudi toči 27. t. m. še, da so našli po toči tudi več ptičev in piščet mrtvih, katere je ubila toča. Na Vel. Vidmu so našli 2 vrani in 3 postolke. Na Muhobranu pa je ubila toča pri eni hiši 3 piščeta, otroci pa so našli 2 ptička ubita. Gotovo pa je pobila še več drugih ptičev in najbrž tudi piščet po drugih vaseh in hišah. Pri tej priliki sem se spomnil za 70 let nazaj, kakšno strašno škodo je napravila toča 19. julija 1873. torej pred 70 leti v župniji St. Peter pri Novem mestu in posebno na Trški gori, in koliko je pobila toča takrat tudi živali. Ko sem bil 10 let potem za kaplana v St. Petru, sem spisal »Zgodovino Šempeterske fare«, ki je izšla l. 1886. Tam sem pisal o tej strašni toči na str. 9: »Najbolj strašen dan v zgodovini šempeterske fare je bil gotovo dan 19. julija l. 1873. Na ta dan je padala tako debela in gosta toča, da kaj takega najstrejši ljudje niso pomnili. Mislili so, da bo sodnji dan, tako grozna nevihta je bila, in marsikdo, ki se tega dne spominja, je že rekel, da bi raje umrl, kakor še kdaj kaj enakega učakal. Toča, debela kakor kurja jajca, je uničila vse poljske in vinske pridelke. Trta je bila uničena za več let in ljudje so mislili, da se bodo vinogradi kar zatrli. Sadno drevje je bilo vse obeljeno in obtolčeno, na jesen pa je začelo zopet poganjati in cvesti. Po toči so našli več živali, zajcev, ptičev in drugih, mrtvih po gozdih, katere je ubila grozna toča. Vsled te strašne šibe je moralo prijeti več faranov za beraško palico.« Naj pripomnim k temu strašnemu poročilu še tole: Takrat sem bil doma na počitnicah. Pa je prišel isti popoldan 19. julija l. 1873. k nam naš sosed poštar Pleskovič in je povedal, da je dobil ravnokar brzojavno poročilo iz Novega mesta, da je strašna toča uničila Trško goro. — I. Š.

O skritih zakladih na dnu morja: s kakšnim denarjem se kupujejo žene in kaj vse uporabljajo kot denar, boste lahko brali v prvi »Svetovi« knjigi »Denar«, ki bo izšla 1. septembra. Knjigo je spisal dr. Vl. Murko in je zelo bogato ilustrirana. Čez 300 slik! Naročite se na »Svet« v Ljudski knjigarni! Naročnina 20 lir!

— **Velike povečane fotografije po vaski sliki izdeluje lično in solidno FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova ulica 16.**

— **Železniškim upokojencem** se sporoča, da lahko zopet prejmejo premog, in sicer pod istimi pogoji kot lansko leto. Zato naj se zglase z nabavnimi knjižicami za kurivo pri svojih edinicah.

— **Kupčije z nepremičninami.** V prvi polovici meseca avgusta je zemljiška knjiga letos zaznamovala do 25 prenosov lastninske pravice na podlagi kupnih pogodb, izročilnih pogodb in drugih listin. S kupnimi pogodbami prodane nepremičnine predstavljajo vrednost do 1,866,000 lir.

— **Realne eksekucije in deložacije.** Letos v aprilu je zemljiška knjiga zaznamovala 23 predlogov za izvedbo prisilne vknjižbe zastavne pravice v varnost raznih terjatev upnikov v skupnem znesku 330.880 lir. Zaradi neplačanih občinskih davščin je mestna občina ljubljanska predlagala v 7 primerih izvedbo realne eksekucije za skupni znesek 16.447 lir. Na 13 nepremičninah so je državni zaklad vknjižil za neplačane davke v znesku 59.909 lir, ostanek odpade na terjatve zasebnikov. Za izterjavo dolga v znesku 15.999 lir je bilo pri neki nepremičnini predlagano dražbeno postopanje. Ustavljenih pa je bilo aprila 17 dražbenih postopkov zaradi 92.000 lir. Značilen je pojav, da je bilo pri okrajnem sodišču predlaganih prav mnogo prisilnih izpraznitev stanovanj, ki so jih bili odpovedali hišni gospodarji najemnikom, a ti se niso mogli izseliti, ker niso dobili drugega stanovanja. V več kot 150 primerih so bile letos že predlagane stanovanjske deložacije.

Naznanila

RADIO. Torek, 17. avgusta: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa — poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Napolitanske pesmi — 13 Napoved časa — poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva v slovenščini — 13.12 Orkester vodi dirigent Manno — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — pisana glasba: 1. Arlandi: Predigra in allegro; 2. Schubert: Dunajska suita; 3. Gnecchi: Pavana; 4. Dolinar-Bernard: Mlada pota; 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa — poročila italijanščini — 17.15 Plošče »La Voce del Padrone-Columbia« — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.10 Puccini: Tosca. — Po končani operi: poročila v italijanščini — 23 Orkester vodi dirigent Rizza.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5, mr. Kuralt, Cesta Arielle Rea 10, mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Poizvedovanja

Zgubil sem legitimacijo na ime Anton Komat, Galjevica 188, z manjšo vsoto denarja. Pošten najditelj se naproša, da jo odda v upravo »Slovenca«.

Predpis o zatemnitvi

so prekršili in bili naznanjeni oblastem naslednji: Pasar Amalija, Stari trg 19, Pevalek Kazimir, Hrenova 12, Sekola Hugon, Privoz 5, Novak Marija, Stari trg 17, Avelj Jožef, Trnovski pristan 24, Treo Herman, Prijateljeva 8, Planisch Bruno, Staretova 18, Starin Leo, Florijanska 30, Miakar Marija, Cimpermanova 1, Luglio Antonija, Trnovski pristan 26, Jančič Jernej, Resljeva 29, Škrjanc Majda, Kopališka 8, Stefančič Ivanka, Riharjeva 2, Vrisk Ivan, Židovska 3, Guzelj Milan, Židovska 5, Fajdiga Jelislava, Prijateljeva 1, Lindič Alojzija, Rožna dolina, Cesta VIII-27, Počkaj Ivanka, Rožna dolina, Cesta VIII-27.

Iz Novega mesta

Restavracijska dela. S popravilom obnove ostrešja starodavne in zgodovinske opatijske cerkve v bivšem samostanu na Dolnji se je pričelo. Kakor znano, je bil samostan lansko leto požgan. Ostalo ostrešje in zidovje tega samostana po vsej verjetnosti ne bo obnovljeno, ker bi popravilo šlo v milijone. Do sedaj se je popravilo le ostrešje kleti vinarske zadruge.

Iz Gorizije

Nova maša. »Slovenec« je že priobčil kratko poročilo o novi maši, katero je 25. julija slovesno pel v rodni domači vasi Scrila v prijazni župniji pod čavenskim pogorjem g. p. Ivan Rustja iz D. J. Naj omenjeno poročilo nekoliko izpopolnimo: Bil je krasen, sončen dan, kot ustvarjen za izredno cerkveno slavje. Od vseh strani doline se je zatekle ogromno ljudstva. Vas, cerkev in novomašnikov dom so požrtvovalni domačini ovili v praznično zelenje. Pomnoženi cerkveni pevski zbor je krasno in neutrudno pel. Pri slovesni sv. daritvi je bil za asistenco domačin p. Lozar, D. J. Tudi ostali duhovniki pred oltarjem so bili večinoma domačini, farani. Vse slavje je prevevala lepa, prisrčna domačnost. Želimo novomašniku mnogo sreče in božjega blagoslova na težavni poti, ki jo je nastopil. Bog ga živi in ohrani!

Z Gorenjskega

Novo strelišče, največje na Koroškem, so te dni v Borovljah izročili svojemu namenu. Otvoritve se je udeležil tudi pokrajinski načelnik in državni namestnik dr. Rainer. Strelišče ima dvanajst stojišč za streljanje s puškami malega kalibra in tri stojišča za streljanje s pištolami. Ob otvoritvi je bilo tudi nagradno streljanje.

S Spod. Štajerskega

Z vročim katranom se je polil. V nekem podjetju v Rušah zaposleni 54 letni krovski mojster Lovrenc Zenet se je na svojega godu dan hudo polil z vročim katranom. Dobil je strašne opekline na levi strani života in po desni roki. — 47 letna delavka Alojzija Lorbek iz Partinja je imela opravek pri mlatilnici. Po nesreči je vtaknila levo roko v stroj, ki ji je popolnoma razmesaril tri prste, ki so jih v bolnišnici morali odrezati. — S kolesa sta padla 16 letna vajenka Friderika de Monte iz Zamarkove, občina Sv. Lenart v Slovenskih goricah, ko si je močno poškodovala nogo, in 63 letni posestnik Franc Vogrin iz Straleka, ki si je zlomil več reber in se poškodoval tudi na glavi in rokah. Oba so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvaške

Opozorilo izletnikom na Sljeme. Policijsko ravnateljstvo v Zagrebu je obvestilo zagrebško in okoliško javnost, da morajo imeti v bodoče vsi izletniki na Sljeme posebno policijsko dovoljenje.

Novi zakonski odredbi. »Narodne Novine« v Zagrebu objavljajo zakonsko odredbo o državni podpori padlim ali onesposobljenim funkcionarjem ustaške organizacije in njihovim družinam. Po določilih te odredbe bodo družine vseh padlih ustaških funkcionarjev in ustašev, kakor tudi onesposobljeni ustaši prejemali od države stalno pokojnino. Istočasno je bila objavljena tudi odredba o računanju časa odvzete svobode hrvaškim političnim obsojencem-državnim in samoupravnim uradnikom. Po tej odredbi se čas, ki so ga posamezni hrvaški politični obsojenci-državni ali samoupravni uradniki prebili v zaporih pred 16. aprilom 1941 radi svojega narodno-političnega udejstvovanja računa dvojno tako za napredovanje, kakor tudi za pokojnino.

Razglas. Hrvatsko ministrstvo oboroženih sil je te dni objavilo v hrvaškem časopisju razglas, s katerim je pozvalo na vojaške vaje vse obveznike letnikov 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915 in 1916.

Sporazum med hrvatsko in bolgarsko mladinsko organizacijo. V Zagreb se je vrnil iz Sofije vodja hrvaške ustaške mladinske organizacije prof. Oršanič. V Sofiji je imel več razgovorov z voditeljem bolgarskega Branika profesorjem Karajvanovim ter se je z njim dogovoril, da bo hrvaška ustaška mladinska organizacija poslala v Bolgarijo radi nadaljnje izobrazbe 25 svojih članov, v zameno pa bo sprejela enako število članov organizacije Branik. Izmenjava med člani ustaške organizacije in Branika bo izvršena še ta mesec.

V Banja Luki so dne 7. avgusta spustili v obrat novo postavljeno telefonsko centralo.

Pooblastila hrvatskemu gospodarskemu ministru za ohranitev gozdnih površin v Gorskem kotarju. Hrvatski minister za narodno gospodarstvo je pred kratkim dobil široko pooblastilo, da lahko popravlja vse krivice, ki so bile povzročene prebivalstvu v Gorskem kotarju z zakonom o likvidaciji agrarne reforme. Po teh pooblastilih lahko minister ustanavlja gozdne zajednice na vseh gozdnih področjih, ki so bila razlaščena po omenjenem zakonu, zamenja dosedanjo upravo teh gozdnih površin z državno ali pa gozdne parcele in gozdno zemljiščе proglasi za državno lastnino. Izbira potrebnih ukrepov je prepuščena lastni presoji gospodarskega ministra. S temi pooblastili bo hrvaški gospodarski minister popravil tudi krivice, ki so bile prizadete ljudstvu v Gorskem kotarju s cesarskima patentoma iz leta 1853. in 1857. Sedaj odvzete gozdne parcele, ki so bile priključene raznim veleposestvom, bodo prejšnji lastniki dobili nazaj brez odškodnine.

Priprave za zimo. Zaradi prehrane ljudstva v zimskih mesecih so na pobudo tamošnjega ministrstva za narodno gospodarstvo posamezne tovarne že sedaj predelale 1500 vagonov sočivja v konzerve.

Priznanje starim hrvaškim oficirjem. Uredba, ki jo je pred dnevi izdala hrvaška vlada, s katero priznava vsem hrvaškim državnim in samoupravnim uradnikom vsa leta prebitega zapora v prejšnji državi radi njihovega hrvaškega mišljenja ter jim to dobo šteje dvojno za napredovanje in pokojnino, se nanaša tudi na vse hrvaške oficirje. Tudi tem oficirjem, ki so bili v prejšnji državi od 1. decembra 1918. do 10. aprila 1941. radi svojega hrvaškega mišljenja predčasno upokojeni, bo hrvaška vlada štela v pokojnino vsa ta leta, kakor da so jih prebili v državni službi, ter jim bo izplačala za ves ta čas tudi pripadajoče prejemke.

Letošnji pridelek sladkorne pese v NDH. Hrvaško časopisje poroča, da bodo letos dali sladkorni pesni nasadi v NDH dober pridelek. Z njim bodo predvidoma pokrili vse domače potrebe v sladkorju.

Drobne novice iz Banja Luke. Prijatelj lista nam sporoča iz Banja Luke, da je tamošnje slovenske trapiste v samostanu »Marija Zvezda« zadel hud udarec. V samostanu se je pojavil trebušni legar, za katerim je obolelo 11 članov samostanske družine skupno s predstojnikom samostana. Huda bolezen je zahtevala dve žrtvi. Bila sta to dva najboljša bogoslovca: p. Edmund Bračun, doma iz Kozjega, in p. Venčeslav Polak, doma iz Črnuč pri Ljubljani. Prvi je umrl 9. julija, drugi pa 23. prejšnjega meseca. Istočasno je vodstvo samostana z ruskega bojišča prejelo tudi sporočilo, da je v tamošnjih bojih padel mlad samostanski brat Berkmans, doma iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju.

18. Pes Rahun se ji je tesneje privil k nogam in segla mu je v dlako na tilniku, da jo je hvaležno pogledal kot zna le pes.

Iz Srbije

Nakaznice za tobak. Zaradi pravičnejše razdelitve cigaret in ostalih tobačnih izdelkov je srbska monopolska uprava uvedla nakaznice, ki stopijo v veljavo 1. septembra. Od tega dne dalje bo mogoče kupovati cigarete, tobak in vse druge tobačne izdelke samo na nakaznice. Te pa dobe vsi moški od 20. leta starosti.

Srbsko notranje posojilo v celoti podpisano. Beograjsko časopisje poroča, da je bilo prvo srbsko milijardno posojilo, razpisano dne 25. marca t. l., v celoti podpisano. Polovico posojila bodo porabili za zboljšanje železniškega omrežja in graditev novih železnic ter rečnih pristanišč, polovico pa za zboljšanje cest in razna melioracijska dela. Vpisovanje drugega srbskega notranjega posojila v višini nad dve milijardi dinarjev se bo pričelo v kratkem. To posojilo bo srbska vlada v glavnem porabila za zboljšanje srbskega gospodarstva ter za financiranje letošnje žetve.

Graditev novih silosov v Srbiji. Zaradi zagotovitve prehrane ljudstva v Srbiji je dobil srbski minister za narodno gospodarstvo od vlade pooblastilo za graditev novih manjših silosov, v katerih bodo shranjevali letošnji pridelek koruze. Graditev silosov s skupno kapaciteto približno 50.000 ton je prevzela tamošnja žitna centrala, katera bo v ta namen najela pri Državni hipotekarni banki 120 milijonsko posojilo.

Šport

Nurmijeva kalkulacija

O Nurmiju je znano, da je računar. Vselej se je uril in tekmoval z uro na roki, točno je motril hitrost svojega teka in z vsakim korakom je vedel, kako je že daleč. Lotil pa se je tudi tveganega poizkusa, da bi izračunal, do kakšne mere se bodo povzpeli svetovni rekordi v tekih. Zdaj, ko sta se pojavila dva izredna tekača, Sveda Haegg in Andersson, ki sta dosegla že boljše čase od Nurmijevih »idealnih rekordov«, bo zanimivo pregledati Nurmijevo tabelo in jo primerjati s svetovnimi rekordi. V naslednjem objavljamo Nurmijevo kalkulacijo in tabelo svetovnih rekordov:

100 m	10.1 sek.	10.2 sek. Owens
200 m	19.8 sek.	20.3 sek. Owens
400 m	45.4 sek.	46.0 sek. Harbig
800 m	1:44.8 min	1:46.6 min Harbig
1 km	2:19.6 min.	2:21.5 min. Harbig
1.5 km	3:35.5 min.	3:45.8 min. Haeg
2 km	5:12.5 min.	5:11.8 min. Haeg
3 km	8:07.5 min.	8:01.2 min. Haegg
5 km	**13:57.5 min.**	**13:58.2 min. Haegg**
10 km	29:35.0 min.	29:52.6 min. Maeki.

Vidimo, da je Nurmijeva kalkulacija precej dobra, vendar se je že zmotil v dveh primerih. V tekih na 2 in 3 km je že postavil urnonogi Haegg boljše znamke od onih, ki so se zdele finskemu mojstru komaj še mogoče. Meseca septembra bodo gledali v Göteborgu veliko borbo v teku na 1 milju med Anderssonom in Haeggom. Pričakujejo, da bo ob tej priliki padel tudi svetovni rekord v teku na 1.500 m. Kakor vse v športu, tako ima tudi Nurmijeva tabela samo začasno veljavo.

*

V Paliču pri Subotici je imela madžarska plavalna zveza svoj letošnji kongres. Ob tej priliki so priredil tudi plavalne tekme in je postavil Szegedy najboljše evropsko znamko v prsnem plavanju na 200 m s časom 2 min. 48.8 sek.

Koroških kolesarskih dirk so se udeležili letos najboljši dirkalci iz vse države. Na 120 km dolgi progi se je vodila huda borba med Spannemüllerjem iz Nürnberga in med Kühnom iz Dunaja. Zmagal je prvi s časom 3 ure 36 minut, drugi pa je zaostal za 2 sekundi. Znani Jožef Gregorič iz Maribora je dosegel šesto mesto, Seunig deveto, Gregorič Janez dvanajsto, Mrak (Jesenice) pa šestnajsto.

Švicarski kolesarji so imeli v gosteh madžarsko reprezentanco in so jo premagali v razmerju 16:30. Edini uspeh za Madžare je dosegel Nagy v tretji dirki.

TEL. **KINO UNION** 22-21
Smešno in zabavno!
Neverjetne zmešnjave v zakonskem življenju odličnega civilnega letalca je povzročila reklama za roman
Kdo poljublja Magdaleno
V glavni vlogi: Magda Schneider in Albert Matterstock
PREDSTAVE ob 16.30 in 18.30, uri!

TEL. **KINO MATICA** 22-41
Odlična filmska komedija najneverjetnejših zapletljajev... Moderna glasba — jazz — in četrt ure trajajoča modna revija! Film za ženski svet!
»Išče se postavno dekle«
Liselotte von Grey, Antonio Centa.
PREDSTAVE ob 16.30 in 19. uri!

TEL. **KINO SLOGA** 27-30
Kaj se lahko zgodi v velemestu ponoči na prostem? Ali atentat na zakon ljubezni, lahko tudi atentat na kazenski zakon...? To se prikazuje v prelepem filmu
»Pod zvezdami«
Za napeh igrajo: Michel Simon, Jean Pierre Aumont in lepa Meg Lemonnier
PREDSTAVE ob 14, 16 in 18. uri!

SLUŽKINJO ali postrežnico — sprejmem. Florjanska ulica 26-I.

PRODAM PARCELE v vseh delih mesta po 55, 70, 80, 150, 350 do 800 L za kvadr. m. HIŠE od 200, 480, 900 do en milijon 500 tisoč lir. Zajec Andrej, realitetna pisarna, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 10, telefon 34-86. (p

PISALNE STROJE in računske kupuje in plača najvišjo dnevno ceno Everest, Prešernova 44.

PRAZNE SKATLE od Mama mleka in prazne steklenice kupujem po najvišji ceni B. Gustin, Vodnikov trg st. 2.

BREZOVE METLE držaje za lopate in omela itd. dobite pri »Gospodarski zvezi«, Bleiweisova cesta 29 in Maistrova 10.

KUPIM GOZD
Imam dobrega kupca, ki dobro in takoj plača, seka pa po končani vojni. Informacije daje A. Kajfež, Florijanska ul. 4, Ljubljana.

Dne 12. jul. mi je na Jesenicah umrla, previdena s svetotajstvi, moja draga mama
JOŽEFA ŠTOLCAR
roj. Černič
Pogreb je bil dne 14. julija s sveto mašo na jeseniško pokopališče.
Kristo Stolbičar, kaplan,
Velika Kopanica (NDH).

Potrtega srca javljamo, da nam je umrla naša ljuba mama, stara mama, sestra, gospa
Marija Finc
roj. Rojina
Pogreb bo v torek, 17. avgusta ob štirih v Štepanji vasi.
Ljubljana, 16. avgusta 1943.
Žalujoči ostali.

V cvetu mladosti nas je zapustila za vedno naša ljubljena
Malvinka
Pogreb bo v torek, 17. avgusta ob 3 popoldne z Žal iz kapele sv. Petra k Sv. Križu.
Ljubljana, 16. avgusta 1943.
Žalujoči Presenovi.

Globoko užaloščeni sporočamo, da nam je umrl naš predragi atek, stari atek in tast, gospod
Anton Vidmar
posestnik
Nepozabnega pokojnika smo spremili k večnemu počitku v ponedeljek, 16. avgusta, na farno pokopališče.
Ambrus, 14. avgusta 1943.
Vinko, Jože, Tone, Stanko, sinovi — **Francka** por. **Lobe, Mici,** por. **Godec,** hčerki — ter ostalo sorodstvo.

Kako smo gradili most za »TIGRE«

»Frankfurter Zeitung« objavlja tole zanimivo poročilo o gradnji mostu za najtežje nemške tanke:

»V taborišču pionirjev je napetost na višku. Povelje za napad je že izdano. Naloga se glasi: »Gradnja močnega vojnega mostu čez Donec.« Z drugimi besedami: gradnja mostu za »Tigre«. Najkasneje do časa mora biti narejen.

Naši vojaki so ponosni na to nalago, saj bo to gradnja prvega mostu te vrste sploh, ki bo z novim orodjem, postavljen spričo sovražnika. »Tigri« in tudi drugi tanki čakajo na to, da bi mogli priti iz svojega skrivališča, da bi na čelu nemškega prodornega klina napravili prostor grenadirjem in drugim četam.

Naše taborišče je blizu mesta za most v neki kleti. Samo kak polni zadetek bi nas lahko presenetil. Zvezani smo z vsemi važnimi postojankami, celo vrsto različnih imen morajo imeti telefonisti v glavi. Nobenega miru nimajo, telefon kar naprej rožlja.

Pionirji so, čim se je stemnilo, pripravili težko gradivo za most, kakršno je pripravno za gradnjo mostov za čez barje. Če bi to gradivo pripeljali z avtomobili, bi sovražnik slišal ropot. Za topovsko streljanje nismo nič radovedni, saj bo še itak prezgodaj prišlo. Takoj začnemo z gradnjo mostu za »Tigre« in pionirji delajo, kolikor le morejo, saj jih veseli ta naloga, čeprav ni malenkost znositi in vstavljati vse potrebno težko gradivo. Določeni čas za gradnjo mostu se bliža in bliža. Sovražnik nas začne obstreljevati. Dozdeva se, da njegovo topništvo strelja iz vseh cevi, pomagajo mu metalci granat, strojnice in celo streli iz pušk.

Naši pionirji gradijo tako tiho, kolikor le morejo, toda v nočni tišini je slišati tudi najmanjši šum na kilometre daleč. Vsakemu šumu pa redno sledi nezaželjeno streljanje. Neki zadetek zadene hišo zraven našega taborišča. Nebo je svetlo kakor podnevi, ves kraj, kjer gradimo most, je v eni sami luči. Vojaki zbežijo v svoja skrivališča, delo se mora ustaviti. Nasprotnik izrabi priliko in ne štedi z municijo. Kaj naj storimo? Ali naj pogasimo ogenj? Nemogoče! Ali naj hišo poderemo? To bi bilo brez pomena, saj bi gorela dalje na vso moč. Ne moremo storiti drugega, kakor da počakamo. A prav to je najtežje, ker čas hiti in »Tigri« čakajo. Zato skušamo graditi dalje. Nekaj časa poteka vse gladko, a nato začno boljševiki spet orglati in lajati.

Hočemo, da bi začelo naše topništvo streljati. Poskusimo s telefonom, a zveza je prestreljena. Pošljemo četo, da poišče motnjo. To se ji posreči, a treba je, da se to ponovi več kot dvanajstkrat v tej noči. Nato je ranjen naš poveljnik. Tudi nekaj mož je zadetih. Zmeraj težje je nadomestiti moštvo, in že so prvi zadetki prav blizu mostu. Čez poskusno brv tipaje hodijo grenadirji v ospredje. Toda kje je most, most... Da se le ne bi spet kaj zgodilo, potem ga bomo že zgradili do določene ure, čeprav smo izgubili toliko časa! Vojaki in tovariši se spet upajo na delo. Ne moremo si privoščiti še več izgub, kolikor smo jih imeli, če nočemo, da mostu sploh ne bomo napravili. Zakaj mostu za »Tigre« ne more zgraditi sleherni vojak, za to je treba posebnih, izvežbanih moči.

Telefon se oglasi: »Tukaj Bruno! Zakaj most še ni zgrajen? Skrajni čas je že. Naši grenadirji so že v najtesnejši zvezi s sovražnikom in čakajo na tanke. Kaj, delo ste ustavili? Zakaj?« povemo mu, kaj se je zgodilo. S pridušeno kletvico se telefon zapre, a mi moramo čakati, čakati, da bi nastal kak odmor v streljanju ali da bi vsaj kmalu pojenjalo...

Medtem se zdani, položaj se ne izboljša, ampak še poslabša, saj nas more sovražnik kaj dobro videti. V eni uri bi bili lahko gotovi, če bi nam ne bilo treba zmeraj hoditi v skrivališče. Topništvo nam obljubi, da bo še enkrat skušalo izločiti ogenj sovražnika in narejati meglo. Učinek je velik. Vendar, da bi sovražnik umolknil, ni pričakovati. Preveč topov ima, ki jih brez dvoma naši opazovalci ne vidijo. Vendar le čutimo olajšanje, in kmalu, če se ne bo spet kaj pripetilo, bo most zgrajen. Ne more nas nič več ovirati, ne topniško streljanje, ne metalci granat in tudi ne streljanje pehote. Sleherni vojak stori, kar le more. Še nekaj minut, tu in tam še kaj popravimo, poslednji vijaki so nameščeni in — slednjič most stoji!

V istem hipu so že »Tigri« tu. V dolgi vrsti se kotalijo proti nam. Prvi že stoji pred mostom. Široke verige rožljajo, srce slehernega pionirja utrplje močneje. Ali bo most zdržal? Ali bo mogel prenašati to velikansko breme? Skoraj se nam dozdeva, da bo to nemogoče. Potem pa, resnično stoji orjak sredi mostu in se počasi kotali dalje! Most malo zastoka, zaječi, vendar zdrži, tudi ko se prikotali drugi in tretji »Tiger«. Pionirji bi kar zavrisnili od veselja. To je njihovo delo, to je prvi most za »Tigre« sploh!

Čeprav je nevarno, odpro poveljniki »Tigrov« lino na stolpiču in se nam hvaležno in radostno nasmehnejo. Zdaj pa zdaj zagrmi sovražno topništvo, toda zdaj se mu ne posreči zadeti. Ali mu je že samo hrumenje »Tigrovih« motorjev zmešalo glavo? Priporočamo se »Tigrom«, naj nas varujejo, »Tigri« nam to obljubijo, in vemo, da bodo besedo tudi držali.

Japonski dijaki v vojni

Tokiu, v avgustu. — Življenje japonskega dijaštva ureja Hokokudan, to je »državni urad«, ki je dijaška organizacija, a jo vodi zmeraj kak profesor. Na Japonskem načelujejo vsem mladinskim ali drugačnim, tudi ženskim organizacijam, višji uradniki, generali ali kake druge priznane osebnosti. Hokokudan sestoji iz treh oddelkov: **iz kulturnega,** ki skrbi za prosveto; **telesno-kulturnega,** ki ureja telesne vaje in delavno službo, in iz oddelka **za dijaško skrbstvo,** ki pazi na zdravje, prehrano, knjige itd. Kakor poroča vodja dijaštva cesarske univerze v Tokiu, se je v poslednjih letih zdravje dijaštva zlasti zato izboljšalo, ker dijaki redno telovadijo. Telovadba se vrši po zgledu mornariških letalskih šol. Mimo tega se dijaštvo udejstvuje tudi športno v vseh tozadevnih panogah (tenis, plavanje, nogomet, hokej, sabljanje, rokoborba, streljanje z lokom itd.). Za japonske univerze je sploh značilno to, da imajo velika športna igrišča.

Dijaki v delovni službi

Obvezna delovna služba ne biva na Japonskem kot lastna organizacija, ampak je pod vodstvom šol. Tu ni nikakega več mesečnega celotnega oddelka za to službovanje, marveč je delo porazdeljeno na vse leto. Dijaki so po šestdeset dni na leto v delovni službi, kar je pri študiju treh let (medicinci študirajo štiri leta) vsega skupaj šest mesecev. O poletnih počitnicah so dijaki časih po več tednov zaposleni z delom in sicer v poljedelstvu, gozdarstvu, pri gradnji cest itd. Sicer pa delajo navadno ob nedeljah. Vojaško izobraževanje ne vodi Hokokudan, ampak je pod poveljstvom častnikov, ki so dodeljeni univerzam. Vežbajo se po dve uri na teden in vsako leto so po dva tedna redne vojaške vaje ali manevri. Na teh vajah so dijaki skoraj povsem oboroženi, tudi s tanki in topovi, in živijo v vojašnicah ali taboriščih.

Japonsko dijaštvo je zdaj

prežeto z novim duhom,

saj dijaki dandanes kar silijo k vojakom, pri čemer se opaža že po zunanjem videzu velika razlika s prejšnjimi časi. Kar izginili so mladeniči z dolgimi umetniškimi lasmi, ki so prej po ure dolgo sedevali po kavarnah in so s svojim početjem povzročali skrbi oblastem. Značilno je tudi to, da je zdaj več dijakov potrjenih k vojakom, kot jih je bilo prej. Japonska vojaška sila je nedavno razglasila ugodne pogoje za dijake, ki se prostovoljno javijo k vojaški službi in sicer je letalstvo prvo sprožilo tozadevne naredbe. Doslej je bilo dijaštvo oproščeno vojaške službe, dokler ni dokončalo svojih študij, vendar le do 25. leta starosti. Potem so pristopili k vojakom kot navadni novaki. Odslej pa utegne postati sleherni potrjeni dijak častnik pri letalstvu. Sredi letošnjega julija se je 17.000 japonskih dijakov prostovoljno priglasilo k mornariškemu letalstvu, in odtlej se jih še nadalje priglaša po 200 na dan.

Podoba pokrajine ob Kubanu

Na vzhodu, v avgustu. — Le nekaj kilometrov za vzhodnim odsekom Kubanjskega mostišča se razprostira Kubanjska pokrajina v vsej svoji posebni lepoti. Širna pustinja, kjer ne raste nobeno drevo, se je odela v svoje poletno oblačilo samega cvetja. Le tu in tam je ta pustinjska lepota prekinjena z njivami, kjer raste žito, koruza in sončnice. Njive se raztezajo po obronkih gričev ali pa se stiskajo k razpotegnjenim kozaškim vasem. Višavje prehaja v daljno Kubanjsko nižavje, kjer so temnozelena barja in velika, s trsjem porasla jezera, ki jih domačini nazivajo »liman«. Onkraj reke se spet dvigajo holmi s čudnimi kopami na vrhu. To so Kurgani, prastara grobišča iz dobe Skitov. Na jugu se javljajo na obzorju modri obrisi novorosijskih hribov. To je Kubanjsko mostišče, ki naj bi bilo po Stalinovem povelju že 1. maja likvidirano. To je pokrajina, ki je bila v teh dneh prizorišče hudih bojev, tista mala pičica na naših zemljevidih, ki je pa v resnici velika in prostorna pokrajina. Zdaj so po tej pustinji razpredene vojaške železnice in močne ceste, dasi prej tu niti potov ni bilo. Pionirji in gradbeni oddelki so sredi najhujšega dela in pri njih so zaposlene domače moči, največ žene in dekleta. Tu je tudi več polkov Turkestancev, Azerbajdžanov in Armencev, ki so bili včeraj še vojni ujetniki, danes pa so vojaki vzhodne vojske prostovoljcev.

Malo kilometrov proč od višine, od koder je tako lep pogled na mirno kubanjsko pokrajino v vsej poletni barvni pestrosti, pa je golo višavje, kjer je zemlja razrita po neštetih zadetkih težkega in najtežjega topništva, granat in letalskih bomb in kjer hrum in trušč vojne niti za hip ne umolkne. To višavje je znano slehernemu kubanjskemu vojščaku v tem odseku in za boljševike onkraj nemških jarkov je postalo kraj smrti in groze. Proti temu višavju, ki je vogelni steber nemških obrambnih postojank pred Krimskajo, pošiljajo boljševiki v teh dneh vedno več najboljših divizij, da bi na tem mestu strli mostišče. Bobneči ogenj iz več ko dve sto cevi, ki je bil naperjen na majhno bojišče, je načel novi del napada. Pod lastnim ognjenim valjarjem so bili boljševiki gnani naprej proti nemškim jarkom in le za ceno stotin in stotin žrtev, ki so jih v strašnem ognju razcefrali izstrelki lastnih topov, jim je uspelo tu in tam prodreti v nemško črto. A že čez tri dni nato je bilo višavje spet vzeto sovražniku, ki pa še ni miroval, tako da je v teh dneh padlo več ko deset tisoč boljševikov, še več pa je bilo ujetih.

ČRKOVNICA

a—b—c—č—e—e—h—i—i—i—j—j—k—l—l
—n—o—o—o—o—p—p—r—r—s—š—t—v—y—

Ko
. ko
. . ko
. . . ko
. . . . ko
. . . . . ko

Iz 30 črk poleg danih dveh sestavi 6 besed, ki pomenijo (v drugačnem redu) naslednje: mesto na Balkanskem polotoku; zbiratelj slovenskih narodnih pesmi; gorovje v Dalmaciji; slovenski slikar († 1943); slovenski politik († 1940); gorovje na Grškem (tudi: trobilo).

Rešitev črkovnice od 17. julija:

Kamerun, okarina, tokajec, brakada, Vatikan, Korzika.

Tokio, največje mesto na svetu

Japonska vlada je prestolnico Tokio združila z okolico in je novemu obmestju dala ime Veliki Tokio. S tem se je število prebivalcev povečalo od 6 na 7 milijonov. Prostornina je velika 600 kvadratnih kilometrov; z eno besedo, kar se je časih dozdevalo neznansko in nemogoče, da bi se še povečalo ,se je še razširilo, kakor bi bilo s tem označeno, kako se v Vzhodni Aziji veča moč Japonske. Potnik, ki to bere in ki je bil nekoč sam hodil po Tokiu, občuti ob teh novih številkah utrujenost odtlej v glavi in nogah. Po več ur in dni bi bil lahko hodil po tem mestu, ne da bi bil kdaj prišel do njegovega konca. Dozdeva se, ko da bi bilo kako gorovje samih naselišč neskončno na tenko razvaljano in porazdeljeno po neizmerni ploskvi. Kmalu imaš za seboj moderno jedro svetovnega mesta z njegovimi izrazitimi visokimi stavbami in drugimi modernimi hišami, in stopiš v ravno, pa vendar neprodirno pokrajino samih cest in potov. Posejani so z nenehnimi vrstami lahnih japonskih hišic, ki se nam dozdevajo narejene samo iz lesa in papirja. Nežno, neskončno nežno je ta mestni orjak sestavljen. Hiše so kot majhne škatlice, vmes so majceni kamnitni vrtiči s pritlikavim drevjem, nato pa spet neskončne vrste odprtih prodajaln z nerazumljivim blagom najnežnejših barv: tako se Evropcu dozdeva ta brezmejna tvorba. Če se ne bi časih v perspektivi kake ceste iz dalje pokazala zasnežena sveta gora Fuji, tedaj bi se človek kmalu izgubil v tem blodišču samih cest in dozdevalo bi se mu, da vidi kak moreči sanjski privid, ker se venomer ponavlja slika rjavih plotov in slemen. Nobeno velemesto na svetu ti ne nudi takega poraznega občutka razsežnosti kot Tokio in kar sapo ti vzame, če pomisliš, da je japonska vlada to razsežnost še povečala! A nežnost te zmede samih hiš vsebuje robato in trdo življenje. Zadaj za krhkimi stenami bivajo žilava srca in papirnata vrata porivajo sem in tja prav žilave in žuljave roke.

Tropska vročina z naših cest

Splošno mislimo, da je v tako zvanih pasjih dneh, to je od zadnje tretjine julija do prve tretjine avgusta, pri nas najhujša vročina. Pa vendar nastopi rekordna, to je, absolutna najvišja temperatura, ki je v pravih popoldanskih urah, lahko tudi že v maju, juniju ali v prvi polovici septembra. To je vročina od 35, 37 do 40 stopinj Celzija.

A komu je znano, da se pojavi pri nas tropska vročina tako rekoč na kraju cest! Kar 40 do 45 stopinj v senci! In vendar je ta vročina večkrat dosežena. Znanstvo, ki se bavi s temi meteorološkimi izrednostmi, se imenuje *mikro-klimatologija*. Uporablja jo medicina in važna je za zdravilišča.

Domače „tropsko podnebje« dobimo predvsem v tramvajskih vagonih in na trgih notranjih predelov mest. V tistih dneh, ko doseže normalna sončna toplota 30 stopinj C v senci, meri toplota na trgih, ki so do 25 metrov na visoko obdani z razbeljenimi pročelji hiš 35 stopinj C v senci. Zaradi izžarevanja vročine s poslopij pa se zviša ta vročina tudi na 40 stopinj Celzija — in to je opoldanska temperatura v Severni Afriki.

A meritve mikrometeorologije v naših zemljepisnih širinah povedo še drugačne številke, ki nas postavijo sredi tropskih vročinskih stopinj Afrike, Indije ali Mehike. To so taki kraji, ki jih je manj kot omenjenih cest in trgov. Veliko vlogo pri tem ima podlaga tal. Tako so dognali, da se tvori nad katranom prav izredno huda vročina tudi v senci. Na pokatranjenih cestah, ki so obdane z drevjem in jih torej ne doseže močnejše gibanje ozračja, nameriš poleti 5 cm visoko od tal do 45 stopinj vročine v senci. Temperatura je za 8 do 30 stopinj višja kot na kakem bližnjem vrtu ali nasadu.

Torej smo upravičeni, da govorimo o tropskih conah v našem zmernem pasu. Seveda jih uradna statistika ne omenja. Saj spadajo tu omenjena vročinska žarišča k mikroklimatologiji (podrobnostne podnebne razmere), ki je znanost zase.

Ali že veš...

...da je na zemlji več ko 4000 vrst raznih trav in da je prišla trava na svet šele v terciarni dobi?

...da so nekateri azijski narodi novorojenčke kopali v slani vodi ali pa so jih kar nasolili?

...da so ljudje imeli spočetka paradižnik za strupeno rastlino in da se je šele v zadnji tretjini 19. stoletja vdomačil kot zelenjava?

...da je bilo najstarejše kolesarsko društvo na svetu društvo »Velocipedclub« v Monakovem?

...da so zdaj v Tokiu na univerzi ustanovili velik raziskovalni zavod s stolicami za deset azijskih jezikov?

Dotrpela je po težki bolezni naša ljubljena soproga, zlata mamica, sestra, teta in svakinja, gospa

Albina Šoss roj. Lazar

soproga elektromonterja državnih železnic

dne 15. t. m., previdena s tolažili sv. vere. Na zadnji poti bomo spremili blago pokojnico v torek, dne 17. avg. 1943, ob pol 6 popoldne z Žal, iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu.

Ljubljana, 15. avg. 1943.

Žalujoči: **Karol**, soprog, **Jelka, Breda**, hčeri; **Božo**, sin; **Andrej**, oče; **Ferdo, Milan**, bratje; **Berta, Ida, Zora**, sestre; žalujoče rodbine: **Šoss, Lazar, Čekal, Tavzes, Smole** in sorodstvo

Dotrpela je naša ljubljena soproga in zlata mamica, gospa

DRAGICA MRZLIKAR

roj. Živanović

soproga sekretarja pri Visokem komisariatu

v nedeljo, dne 15. avgusta 1943. Na zadnji poti jo bomo spremili v torek, 17. t. m. ob 16 z Žal, iz kapelice sv. Jakoba k Sv. Križu.

Ljubljana, 15. avg. 1943.

Žalujoči:
RUDOLF, soprog z otroci in ostalo sorodstvo

Umrla nam je naša ljuba sestra, teta in svakinja gospodična

VIDA OCEPEK

Pokopali jo bomo v torek, dne 17. avg. 1943, ob pol 5 popoldne z Žal, iz kapele sv. Antona k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. avgusta 1943.

Žalujoči:
KOŠAK MILA, MARN MARICA, OCEPEK ZORISLAVA, sestre, in ostalo sorodstvo

MOLITEV NA GORI

4 Vinko Beličič Novela

»Ne še, ljubi moj fant! Samo dekle!«

Besede so bile trde in hladne. Od kod so prišle te besede?

Na Mojčinem obrazu je bil otožen nasmeh. Kolikokrat so lansko pomlad njena usta spregovorila iste besede nekomu drugemu? Oni najprej ni mogel verjeti, nato pa je užaljen odšel za zmerom, slabič...

»Mojca, pojdiva na sprehod! Čeprav je mrzlo in neprijetno zunaj, v zraku že diši po pomladi...«

Tedaj je stopila tesno k njemu, ovila mu je roke okoli vratu in se mu ljubeče zazrla v začudene oči.

»Zdaj mi povej, Janko Petrušič, ali si ti moj pridni fant.«

Na šaljivo slovesno vprašanje je iskreno odgovoril:

»Mojca Mihelakova, trudim se, da bi te bil vreden.«

Poljubila sta se. Kukavica na stenski uri je devetkrat zakukala. Spet je bilo vse tiho. Zdaj se je tudi veter zunaj že umiril. Mojca je ugasnila luč in odšla sta po peščeni vrtni poti med mrtvimi gredami na cesto. Prijel jo je in jo stisnil k sebi.

Nad njima so se trgali umazani oblaki. Prikazovali so se kosi jasnine, kjer so žarele zvezde, se spet skrivale v belih meglah, ki so se svetlikale v svetlobi nevidnega ščipa. Bilo je mrzlo, tla so bila trda, jug se je bil umaknil burji.

Šla sta dolgo brez besede, v slastnem soglasju ene hoje, dokler ni Janko spregovoril:

»Tako bi hotel do smrti hoditi s tabo, Mojca.«

»Ali boš?« se je nasmehnila in se ustavila. »Ali si res pripravljen?«

»Mojca, zakaj se vedno spominjaš svoje prve ljubezni? Ali ne zaslužim tvojega zaupanja? Nimaš tako velike vere vame?«

Gledala ga je, kot bi mu hotela videti v dno srca. Njeno življenje se je v tisti minuti boječe zdrznilo ko pred usodnim razpotjem. Tako rada je imela Janka, a zaupanje se je borilo z nezaupanjem. Tako težko se ji je bilo dokončno odločiti!

»Mojca, s tabo pojdem v poldan in v polnoč, na majske trate in v zimske viharje, verjemi!«

Redka jasnina je tonila v oblakih, zvezd je bilo vedno manj, v sapi je po grmovju in drevju prijaznega Tivolija pošumevalo listje, ki ga ne jesen, ne zima nista zbili v tla ne raznesli po parku.

»Glej, Janko, verjamem ti, kar si mi povedal o svojem življenju, preden sva se spoznala. Ti veš, da bi te še o mnogočem rada povprašala, toda zoprno mi je to brskanje. Odslej bodi tak, kakršnega si želim jaz: moj pridni fant.«

»Mojca!«

»Hočem se ti po poroki predati taka, kakršno bi si želel vsak mož.«

»Mojca,« je odločno odgovoril, »ne pustim te za nič na svetu! Vedno močneje bova povezana s skupno usodo!«

Njegov obraz je bil v temi in ni ga natančno videla; tudi ko se ji je približal, da jo poljubi, je bil temen in skrivnosten. Mižala je, kakor je mižalo nebo nad njo, od koder so se zavrtinčile drobne, mrzle snežinke.

Ni gaj še svatovski odet, le ti cveteš bahato!

Plaho se je stisnila k Janku, obrnila sta se in se počasi vrnila na njen dom.

Ob desetih zvečer je bil Janko že v svoji sobi. Na mrzlem zraku se je bil dobro osvežil in zdaj je čutil, da bo dve uri lahko uspešno in zbrano študiral. Sezul se je v copate, si odvezal ovratnico in se oblekel v delovni suknjič. Luč je potegnil nizko nad mizo, vzel debelo knjigo in sedel. V sobi je nastal molk, tišino je motila le budilka na nočni omarici.

III

Ulice v Ljubljani so bile že davno suhe, za avtomobili se je prašilo in okoliške ceste so se belile v sinji nedogled. Nato je prišel obilen pomladni dež, odplavil zimsko nesnago v kanale in jarke, pregnal iz zraka dim in vonj po preperelosti, dahnil v rastlinjake in se umaknil daleč nekam proti severu. Toplo sonce je privabilo prve upokojence na klopi po drevoredih, medtem ko so se mladi pari že davno prej vrnili tja, odkoder jih je bila pregnala mokra in mrzla novembrska jesen.

Prišel je veliki teden, ki vsako leto tisoče in tisoče ločenih svojcev navda z upanjem bližnjega snidenja.

Mojca in Janko sta hodila ob vlaku, ki so vanj vstopali potniki z obilno in vsakovrstno prtljago. Petrušič si je že bil poiskal prostor, zdaj je hotel zadnje minute pred odhodom še prebiti z dekletom.

»Če misliš, Mojca, da te predolga vožnja ne bo utrudila in ti vzela vedrega razpoloženja, potem dobrodošla na Otavicah.«

»Oh, tako občutljivo dekletce pa vendar nisem!« se je nasmehnila. »Le v slabem vremenu me ne bo. Velikonočni ponedeljek bi res rada užila na kakem sončnem pomladnem izletu.«

»Po počitnicah ti prinesem lepih domačih pisank. Za vašo kmečko sobo bodo kakor nalašč. Naj tudi kaj napišem nanje, Mojca?«

Z nasmehom mu je prikimala, nato pa vzkliknila:

»Vstopiti moraš, Janko!«

Držal jo je za roke in neodločen stal ob njej. Imel je občutek, da vsi tisti, ki se tiščijo pri oknih, gledajo nanj, kaj bo storil.

Po hrbtu ga je spreletela toplina, sklonil se je in nežno dejal: »Vesela aleluja, moja Mojca!« nato jo je poljubil in skočil v svoj vagon.

Ko se je skrila Mojčina mahajoča roka, je sedel in vzel časnik, da bi mu pot iz bodočnosti v preteklost ne bila tri dolge ure neprestano v mislih.

Zgodnje popoldansko sonce je grelo oživela polja, prebujene gozdove in vaške trate, kjer so se lovili bosi otroci. Nad zoranimi njivami so se spreletavale vrane in iskale črvov. Med vrbami so šumeli potoki in so se pozibavale črnosive pastirice. Vlak je drdral v tej lepi pomladni pesmi kakor usoda, ki gre neustavljivo svojo pot... kakor usoda teh sto in sto mladih in starih ljudi, ki so se peljali v njem.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič